

Međunarodni znanstveni skup

950 GODINA OD PRVOG SPOMENA ŠIBENIKA

International Scientific Congress

950 YEARS FROM THE FIRST MENTION OF THE CITY OF ŠIBENIK

Gradska vijećnica, Šibenik

26.-28. rujna 2016.

City Council, Šibenik

26-28 September 2016

Indie naxact dñi. In fibiniquo

ORGANIZATORI:

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti

Odsjek za povijesne znanosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU, Zagreb

Grad Šibenik

Muzej grada Šibenika

IN
SIBISI
NIQBE
UONIK

950

GODINA OD
PRVOG SPOMENA
GRADA ŠIBENIKA
1066. - 2016.



Međunarodni znanstveni skup

**950 GODINA
OD PRVOG SPOMENA
ŠIBENIKA**

International Scientific Congress

**950 YEARS
FROM THE FIRST MENTION
OF THE CITY OF ŠIBENIK**

Gradska vijećnica, Šibenik

26.-28. rujna 2016.

City Council, Šibenik

26-28 September 2016

Šibenik, rujna 2016.

Šibenik, September 2016

Skup se održava pod visokim pokroviteljstvom
predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar Kitarović

ORGANIZATORI:

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
Odsjek za povijesne znanosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU, Zagreb
Grad Šibenik
Muzej grada Šibenika

ODBOR MEĐUNARODNOG ZNANSTVENOG SKUPA
950 GODINA OD PRVOG SPOMENA ŠIBENIKA

PREDSJEDNIK ODBORA SKUPA:

akademik Zvonko Kusić, predsjednik HAZU

ZNANSTVENO-ORGANIZACIJSKI ODBOR SKUPA:

Željko Burić, dr. med.
Gojko Lambaša, prof.
dr. sc. Josip Belamarić
dr. sc. Goran Budeč
dr. sc. Iva Kurelac, tajnica
dr. sc. Zoran Ladić
don Marinko Mlakić
dr. sc. Ivica Poljičak
Anita Travčić, mag. educ. hist. art., izvršna tajnica
Flora Turner Vučetić, prof.

POČASNI ODBOR SKUPA:

dr. sc. Paško Bubalo

akademik Nenad Cambi

dr. sc. Lovorka Čoralić

dr. sc. Ante Gulin

dr. sc. Jadran Kale

dr. sc. Damir Karbić

mr. sc. Željko Krnčević

Vilijam Lakić, prof.

dr. sc. Josip Lisac

dr. sc. Drago Marguš

mr. sc. Nataša Mučalo

dr. sc. Ante Nazor

dr. sc. Milan Pelc

dr. sc. Ivo Šprljan

dr. sc. Dragan Zlatović

KNJIŽICU SAŽETAKA UREDILI:

dr. sc. Iva Kurelac

Gojko Lambaša, prof.

dr. sc. Ivica Poljičak

Anita Travčić, mag. educ. hist. art.

PROGRAM SKUPA

PONEDJELJAK, 26. rujna 2016.

19.30 Okupljanje sudionika skupa u atriju Muzeja grada Šibenika
(piće dobrodošlice)

VEČERA

UTORAK, 27. rujna 2016.

08.30-09.00 Registracija sudionika skupa

09.00-09.30 SVEČANO OTVARANJE SKUPA I POZDRAVNI GOVORI

ANTIČKA I RANOKRŠĆANSKA POVIJEST

09.30-10.30 (moderira: Josip Belamarić):

Željko Miletić: Konstituiranje rimskih gradova oko rijeke Krke

Dražen Maršić: Nadgrobna ara obitelji *Rutilius* iz Ridera i grupa salonitanskih ara s animalnim frizovima

Nenad Cambi: Reljef „Epone“ iz Koprna u Muzeju grada Šibenika

Ante Uglešić: Najstariji kršćanski tragovi na prostoru Šibenika

SREDNJI VIJEK I.

10.30-11.45 (moderira: Danko Zelić)

Nadia Togni: *Italian Giant Bible of Šibenik: Seal of Alliance Between Roman Church and Kingdom of Peter Krešimir IV*

Damir Karbić: Šibenik i bribirski knezovi od roda Šubića

Ante Gulinić: Javna vjera i služba pristava/bakarija u *Šibenskom statutu* iz 1608. godine.

Zoran Ladić: Hospitali i leprozoriji u srednjovjekovnom Šibeniku

Goran Budeč: Odjeća u kasnosrednjovjekovnom Šibeniku

11.45-12.05 STANKA ZA KAVU

SREDNJI VIJEK II.

12.05-13.05 (moderira: Zoran Ladić)

Danko Zelić: Ustanove crkvenih redova i oblikovanje prostora povijesne jezgre grada Šibenika

Tomislav Galović: Šibenik u kartularu *Libellus Policorion*

Ante Birin: Samostan Sv. Spasa u Šibeniku u 15. stoljeću

Krešimir Kužić: Hodočasnik iz Šibenika na poluotoku Sinaju 1483. godine

13.05-13.20 rasprava

13.30-15.00 STANKA ZA RUČAK

RENASANSA I RANI NOVI VIJEK

15.00-16.00 (moderira: Krešimir Kužić)

Tamara Tvrtković: *Laudatio urbis* – Pohvale Šibenika u odabranim djelima hrvatske latinističke historiografije

Josip Vrandečić: Gestrateški položaj Šibenika u ranom novom vijeku (1412.-1797.)

Iva Kurelac: *Status animarum* Bartolomeja Ostojčića kao izvor za proučavanje nekih aspekata socijalne topografije Šibenika s kraja 16. stoljeća

Kristijan Juran: Trgovci, pomorci i obrtnici u Šibeniku od 1620. do 1630. godine

16.00-16.20 STANKA ZA KAVU

JEZIK I KULTURNI DOPRINOSI

16.20-17.05 (moderira: Jadran Kale)

Josip Lisac: Govori, filologija i književnost šibenskog područja

Marinko Šišak: Šibenik u engleskim putopisima iz 19. stoljeća

Flora Turner Vučetić: Tragom opusa majstora Fortezze Šibenčanina

17.05-17.20 rasprava

(kraj 1. dana skupa)

19.30 VEČERA

SRIJEDA, 28. rujna 2016.

SUVREMENA RATNA POVIJEST

09.00-10.00 (moderira: Damir Karbić)

Ante Nazor; Ivan Radoš: JNA u službi velikosrpske politike – napadi na Šibenik 1991.

Mario Jareb: Šibenik i šibensko područje pod talijanskom upravom od 1941. do 1943. godine

Nikica Barić: Glavne značajke stanja u Velikoj župi Bribir i Sidraga od njezine uspostave 1941. godine do kapitulacije Kraljevine Italije u rujnu 1943. godine

Stipe Kljajić: Životi i sudbine intelektualaca iz Šibenika i njegove okolice nakon 1945. godine

UMJETNIČKA BAŠTINA I NJEZINA ZAŠTITA

10.00-11.00 (moderira: Nenad Cambi)

Josip Belamarić: „Prorok Ilija“ Jurja Matejeva, kojeg je prvi prepoznao Ivan Meštrović

Radoslav Tomić: Slikarstvo 17. i 18. stoljeća u Šibeniku

Predrag Marković: Obnova katedrale sv. Jakova u drugoj polovici 19. stoljeća – otkrivanje prošlosti – zalog budućnosti

Ive Šimat Banov: Javni spomenici u Šibeniku od 1945. do danas

10.00-11.20 STANKA ZA KAVU

NARODNA BAŠTINA I ZNANSTVENI DOPRINOSI

11.20-12.05 (moderira: Marinko Šišak)

Borna Fuerst Bjeliš; Jadran Kale: Povijesna dinamika kulturnih krajolika šibenskog područja

Josip Čaleta: *Oj Dobriću vodo ladna* – Ivo Furčić i vokalna glazbena tradicija Šibenika i šibenskog područja

Marijana Borić; Žarko Dadić: Doprinos Šibenika hrvatskoj kulturnoj i znanstvenoj povijesti – povodom 250. obljetnice *Aritmetike* Mate Zoričića (Ancona, 1765.), prve računice na hrvatskom jeziku u Dalmaciji

12.05-12.25 rasprava

12.25-12.35 SVEČANO ZATVARANJE SKUPA

Međunarodni znanstveni skup

**950 GODINA
OD PRVOG SPOMENA
ŠIBENIKA**

International Scientific Congress

**950 YEARS
FROM THE FIRST MENTION
OF THE CITY OF ŠIBENIK**

SAŽECI IZLAGANJA

GLAVNE ZNAČAJKE STANJA U VELIKOJ ŽUPI BRIBIR I SIDRAGA OD NJEZINE USPOSTAVE 1941. GODINE DO KAPITULACIJE KRALJEVINE ITALIJE U RUJNU 1943. GODINE

Nikica BARIĆ

Hrvatski institut za povijest, Zagreb

Rimskim ugovorima od 18. svibnja 1941. godine između Kraljevine Italije i Nezavisne Države Hrvatske u sastav Italije ušlo je i „cijelo područje Šibenika“. Vlasti NDH su na području šibenskog zaleđa ustrojile Veliku župu Bribir i Sidraga sa sjedištem u Kninu. U njezinom sastavu bili su kotari Bosansko Grahovo, Drniš i Knin. U izlaganju će, dijelom i na temelju novih arhivskih izvora, biti prikazane glavne značajke vojnog, političkog, ali i gospodarskog i društvenog stanja u spomenutoj velikoj župi u razdoblju do kapitulacije Kraljevine Italije u rujnu 1943. godine.

„PROROK ILIJA“ JURJA MATEJEVA, KOJEG JE PRVI PREPOZNAO IVAN MEŠTROVIĆ

Josip BELAMARIĆ

Institut za povijest umjetnosti, Zagreb / Centar Cvito Fisković, Split

Kip sv. Ilije Proroka iz svetišta šibenske katedrale nedavno je restauriran u splitskoj radionici Hrvatskog restauratorskog zavoda. Uspoređujući ga s prorocima pod tabernakulima u krstionici katedrale sv. Jakova, autor dokazuje da ga se lako može pripisati ruci Jurja Dalmatinca. Zanimljivije je, međutim, to što je Jurjevo djelo po svemu sudeći moglo inspirirati Ivana Meštrovića, gotovo 500 godina poslije, da izradi brončani kip sv. Luke Evanđeliste (1914.), možda najdojmljiviji iz serije njegovih djela izrazite „gotičko-secesionističke“ stilizacije. Povrh interpretacije neobičnog umjetničkog dijaloga što ga je Meštrović zapodjeo s Jurjem Matejevim, sjećajući se zacijelo svog prvog dolaska u Šibenik i doživljaja tamošnje katedrale, koji je, čini se, bio među presudnima za njegovu buduću vokaciju, autor će pokušati formulirati hipotezu po kojoj bi biografija majstora Jurja, barem u pogledu svojih ishodišta, mogla nalikovati Meštrovićevoj. Na to bi možda mogao upućivati neuobičajen raspon njihovih stilskih izričaja, iznenađujuć osobito za kipara iz sredine 15. stoljeća, čija djela dodiruju krajnosti asketskog i apstraktnog, a s druge strane opulentnog i gotovo protobaroknog oblikovanja skulpture.

SAMOSTAN SV. SPASA U ŠIBENIKU U 15. STOLJEĆU

Ante BIRIN

Hrvatski institut za povijest, Zagreb

Samostan Sv. Spasa u Šibeniku, osnovan krajem 15., a ugašen početkom 19. stoljeća, najznačajniji je ženski samostan srednjovjekovnog Šibenika o čijem ugledu rječito svjedoče pohvalni stihovi koje su im posvetili njihovi znameniti sugrađani Juraj Baraković, Faust Vrančić i Ivan Tonko Mrnavić. Iako se samostan, odnosno redovnice Sv. Spasa, posredno prvi put spominje 1386. godine (*monialium sancti Saluatoris*), službena je potvrda njegova osnutka stigla pet godina kasnije kada je papa Bonifa-

cije IX. odobrio da se uz crkvu – koju je kralj Andrija II. u 13. stoljeća dodijelio templarima i koja je sredinom 14. stoljeća bila sjedištem bratovštine flagelanata (*fraterea frustatorum*) – uredi samostan u kojem je dvadeset šibenskih plemkinja trebalo živjeti prema Pravilu sv. Benedikta. Temeljeno na istraživanju arhivske građe – prvenstveno šibenskih notarskih spisa iz 15. stoljeća – ovo izlaganje pruža uvid u djelovanje ovog samostana šibenskih benediktinki tijekom prvog stoljeća njegovog postojanja, donoseći pritom imena njegovih predstojnica, redovnica i prokuratora kao i pregled samostanskih posjeda i prihoda koji su predstavljali materijalnu osnovicu samostana Sv. Spasa.

DOPRINOS ŠIBENIKA HRVATSKOJ KULTURNOJ I ZNANSTVENOJ POVJESTI – POVODOM 250. OBLJETNICE ARITMETIKE MATE ZORIČIĆA (ANCONA, 1765.), PRVE RAČUNICE NA HRVATSKOM JEZIKU U DALMACIJI

Marijana BORIĆ, Žarko DADIĆ

Odsjek za povijest prirodnih i matematičkih znanosti, Zavod za povijest i filozofiju znanosti, HAZU, Zagreb

Doprinos Šibenika hrvatskoj kulturnoj i znanstvenoj povijesti obilan je i raznovrstan još od perioda renesanse pa sve do današnjih dana. Ovogodišnja 250. obljetnica *Aritmetike* Mate Zoričića (Ancona, 1765.), prve računice na hrvatskom jeziku u Dalmaciji, prilika je da se istakne njena važnost. Tijekom 18. stoljeća, u vrijeme intenziviranja hrvatskih kulturnih nastojanja, značajnu misiju obrazovanja i prosvjeđivanja hrvatskog puka ostvario je franjevac Mate Zoričić, rođen u Pakovu selu pored Šibenika. Veći dio života djelovao je u Šibeniku gdje je predavao u franjevačkoj gramatičkoj školi. Među djelima koja je pisao na hrvatskom jeziku s ciljem promicanja razine obrazovanja i kvalitete života, osobito važnim za prosvjeđivanje hrvatskog puka posebno se ističe svojim značenjem za hrvatsku kulturnu povijest njegova *Aritmetika*, objavljena u Anconi 1765. godine. To je prva tiskana računica na hrvatskom jeziku u Dalmaciji. Zoričić je također autor rukopisne aritmetike iz 1756. godine, koju je vjerojatno pisao za potrebe nastave koju je obavljao. Budući da do sada nije poznato starije sačuvano djelo takvog sadržaja na hrvatskom jeziku, to se Zoričićevo djelo može smatrati prvom hrvatskom rukopisnom aritmetikom. U radu će se iz aspekta povijesti znanosti analizirati sadržaj, metodologija i stavovi zastupani u Zoričićevom matematičkom radu. Istražit će se predloži koje je koristio. Zoričić je pisao u vrijeme kada u Hrvatskoj nije bilo jedinstvenog organiziranog školskog sustava te će se u tom smislu rastumačiti značaj njegovog rada i doprinos u procesu prosvjeđivanja i obrazovanja puka.

ODJEĆA U KASNOSREDNJOVJEKOVNOM ŠIBENIKU

Goran BUDEČ

Odsjek za povijesne znanosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti, HAZU, Zagreb

Od procesa tzv. demokratizacije u sastavljanju privatno-pravnih isprava, inventari dobara predstavljaju prvorazredni izvor za proučavanje materijalne kulture kao i raznih aspekata svakodnevnog života u kasnosrednjovjekovnoj komuni. Uzorak od 272 inventara dobara, sastavljenih u razdoblju od 1451. do 1467. na prostoru šibenske komune, omogućava nam uvid u odjeću koju su nosili pripadnici oba spola iz svih slojeva komunalnog društva. Nadalje, kako ovaj specifični pravni dokument sadržava popis svih pokretnih i nepokretnih dobara u vlasništvu pokojne osobe, u istome se nalaze

i predmeti koje je osoba kupila za potomke te će se stoga prikazati i nemali broj komada dječje odjeće. Koristeći navedeni tip dokumenata, nadopunjen posljednjim voljama (oporuke, brevijari i kodicili) i narativnim vrelima, prikazat ćemo vrste i nazivlje kasnosrednjovjekovnih odjevnih predmeta namijenjenih pripadnicima oba spola. Nadalje, isti nam izvori pružaju zanimljive detalje o zastupljenosti boja, materijala, ali i karakterističnosti izgleda pojedinih komada odjeće te njezinog podrijetla. S obzirom na činjenicu kako se razne kategorije noviteta vrlo brzo prenose s područja Apeninskog poluotoka na cijeli mediteranski prostor, pokušat ćemo naći i poveznice nekih lokalnih trendova s pojedinim talijanskim komunama.

RELJEF „EPONE“ IZ KOPRNA U MUZEJU GRADA ŠIBENIKA

Nenad CAMBI

Odsjek za arheologiju, Zavod za povijesne i društvene znanosti, HAZU, Zagreb

Još davno, u broju I. časopisa *Diadora* zadarskog Arheološkog muzeja, A. Ratković, tadašnji djelatnik Muzeja grada Šibenika objavio je votivni reljef s prikazom ženskog božanstva koje sjedi na tronu (ne vidi se), ali *suppedaneum* (podnožac) jasno ukazuje na karakter dostojanstva sjedišta. Duga haljina i veo preko glave jasno upućuje da se radi o božici-matroni. U pozadini reljefa vide se bregovi. Božica je prikazana u *en face* položaju. S božičine desne strane su njeni atributi konj i prasica s hipertrofiranim dojčkama i bradavicama (*mamillae mamarum*). U letu je prikazana i ptica s raširenim krilima. Iako se na prikazu javlja i konj, ipak je upitno radi li se o Eponi, galskoj božici konja, kako se pretpostavljalo. S lijeve strane prikazan je vojnik s krznenom kapom na glavi (*pileus Pannonicus*), odjeven u *paludamentum* (vojnički plašt), prikopčan kasnoantičkom križolikom fibulom na desnom ramenu. Na licu se zapažaju tragovi nisko šišane brade i brkova. Vojnik na žrtveniku prinosi žrtvu (vidi se jasno plamen). Modni detalji izrazito upozoravaju na dataciju u tetrahijnsko razdoblje. Međutim, temeljno je pitanje koje je božanstvo prikazano. Iako ima stanovitih elemenata Epone, ipak ptica i svinja upozoravaju na neko lokalno žensko božanstvo plodnosti kakvih je bilo na liburnskom području (Auitica, Latra i dr.). Ikonografija podsjeća upravo na te božice matrone. S druge strane, oblik ptice je gotovo identičnog oblika kao na situlama i na japodskim urnama. Stoga bi zaključak bio da je riječ o lokalnom božanstvu plodnosti koje je proživjelo sve do 4. stoljeća među vojnicima lokalnog podrijetla. Nažalost, ime božice nije moguće odgonetati.

OJ DOBRIĆU VODO LADNA – IVO FURČIĆ I VOKALNA GLAZBENA TRADICIJA ŠIBENIKA I ŠIBENSKOG PODRUČJA

Joško ČALETA

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

Jedna od aktualnih tema koja posljednjih godina zaokuplja pažnju etnomuzikološke javnosti je područje primijenjene etnomuzikologije (*applied ethnomusicology*) koja fokus svojeg istraživanja stavlja na recipročnu interakciju istraživača sa zajednicom koju istražuje. Ova paradigma desetljećima je poznata hrvatskim etnomuzikolozima i etnokoreolozima koji su rezultate svojih terenskih istraživanja i u prošlosti često realizirali kroz konkretnu suradnju s lokalnom zajednicom ili pak scenskim predstavljanjem istraživanih tradicija u različitim kontekstima. U Šibeniku izuzetan primjer primijenjene etnomuzikološke prakse nalazimo u liku i djelu Ive Furčića. Glazbeni pedagog,

skladatelj, dirigent, folklorist, melograf, Ivo Furčić široj je javnosti najpoznatiji po kompleksnom, većim dijelom objavljenom projektu *Narodno stvaralaštvo šibenskog područja*. Furčićev rad na promicanju i sabiranju narodnog blaga odaje čovjeka koji je znao zapažati i proniknuti dublje u mnoge pojedinosti narodnog života običaja i stvaralaštva stanovništva Šibenika i (tadašnje) šibenske općine. Sjecište je to glazbenih svjetova grada i sela, priobalja, otoka i zaleđa čiji se, različiti po karakteru, glazbeni dijalekti stoljećima uspješno nadopunjuju i isprepliću. Kontinuitet povijesnog razvoja vokalnog glazbenog korpusa čiji najstariji arhaični primjeri sežu duboko u prošlost ovoga grada, svjedoči o neprekidnoj tradiciji koja i danas nalazi svoje istaknuto mjesto na glazbenoj mapi grada Šibenika. U isto vrijeme njegova aktivnost na području kulturnog amaterizma (osnivač i voditelj brojnih pjevačkih zborova, tamburaških, mandolinističkih i puhačkih orkestara, muških i ženskih klapa) svjedoči o osobi koja je svojoj zajednici višestruko povratila pravo na ustupljena glazbena znanja i vještine. Godine 2010. na koncertu sjećanja za tragično preminule tenore Tonija Grgurićina i Joška Arasa Biću u HNK Šibenik, Ivo Furčić uručio je 90 audio snimaka iz svojeg fundusa kao prvu donaciju budućeg muzeja glazbe koji Grad Šibenik planira otvoriti u znamenitoj palači Rossini. I ovim potezom Ivo Furčić potvrđuje svoju veličinu i širinu u odnosu na glazbenu tradiciju čiji je vjerni *sakupljač i čuvar*. Digitalizirana inačica poklonjene građe ovim će izlaganjem te sistematskim i analitičkim predstavljanjem pokušati predočiti karakteristike tradicijskog glazbenog svijeta druge polovice 20. stoljeća.

POVIJESNA DINAMIKA KULTURNIH KRAJOLIKA ŠIBENSKOG PODRUČJA

Borna FUERST BJELIŠ, Jadran KALE

Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb / Muzej grada Šibenika, Šibenik

Kulturni krajolici, kao materijalizacija interakcija čovjeka i njegovog načina života i kulture s prirodnom sredinom, u presjeku su šibenskog kraja od Dinarskih planina do mora vrlo raznoliki. Visoko planinska područja, suhe zaravni i primorja te krški karakter prirodne sredine, kroz povijest su uvjetovali razvoj specifičnog načina života i egzistencijalne ekonomike. Nju prate odgovarajući procesi promjena okoliša, uključujući deforestaciju i reforestaciju. Egzistencijalni zahtjevi života u kršu ostavili su također mrežu suhozida i terasa, kao karakteristične elemente kulturnog krajolika. Rad se temelji na izvornim rezultatima istraživanja, kao i na interdisciplinarnoj akademskoj baštini istraživanja. Sumiraju se aktualni trendovi strukturiranja kulturnih krajolika i ugroze, ističu primjeri dobre prakse te daju prijedlozi za unaprjeđenje regulacije kulturnih krajolika.

ŠIBENIK U KARTULARU *LIBELLUS POLICORION*

Tomislav GALOVIĆ

Filozofski fakultet, Zagreb

U gradu Šibeniku (*Sibenig/Scibenicus*) odnosno u šibenskom predgrađu Rogovska opatija – kraljevski samostan (*monasterium regale*) sv. Ivana Evanđelista u Biogradu (kasnije pod imenom Sv. Kuzme i Damjana kod Tkona na o. Pašmanu) – imala je u vlasništvu crkvu sv. Krševana i njoj pripadajuću zemlju koja se po ondje rastućem stablu hrasta tada nazivala Dub. Spomenutu zemlju samostanu je darovao *Andrea dei gracia Dalmacie, Chroacie Chulmeque dux in perpetuum*. Isprava o Andrijinu darovanju zemlje pod imenom Dub datirana je 1200. godinom, a što samo po sebi odgovara tadašnjem urbanom razvoju Šibenika. Naime, ova je crkva smještena u predgrađu ili podnožju (u odnosu na kaštel sv. Mihovila), a već krajem 13. i početkom 14. stoljeća nalazi se unutar gradskih

zidina. Taj dio, u to doba gradski predio, naziva se Gorica. Titular crkve sv. Krševana promijenjen je u 15. stoljeću u Sv. Antuna Opata. U izlaganju će se – temeljem samostanskog kartulara *Libellus Policorion*, koji sadrži isprave i zapise o samostanskim posjedima i pravima od 1060. do 1369. godine, i drugih diplomatskih vrela – iznijeti nove spoznaje o prisutnosti benediktinaca Rogovske opatije u Šibeniku i njihovim posjedima.

JAVNA VJERA I SLUŽBA PRISTAVA/BAKARIJA U ŠIBENSKOM STATUTU IZ 1608. GODINE

Ante GULIN
(u miru)

Odsjek za povijesne znanosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti, HAZU, Zagreb

U izlaganju autor ukratko prikazuje javnu vjeru i službu pristava/bakarija u *Šibenskom statutu* iz 1608. godine koji je u javnom i pravnom životu grada Šibenika i njegove okolice imao važnu ulogu. U izvorima, pa tako i u *Šibenskom statutu*, navodi se kao viši sudbeni izvršni organ pod nazivom *bacarius, baccarius, bacharius, buccarius, tribunus i pristaldus*. U prvoj knjizi *Šibenskog statuta* za njega je predviđena posebna prisega (1/46) kojom on priseže da će zakonito i revno obavljati svoje dužnosti i izvršavati sve što mu naloži knez i njegova kurija, te da ne smije bez dozvole kneza izaći iz grada i da mora držati u tajnosti sve što mu bude povjereno. Kurija mu određuje polugodišnju plaću u iznosi od 8 libara malih denara. Kao sudbeni službenik imao je dužnost da uvodi stranke u posjed i zapljenu dobara (2/24), da nazoči prisezanju svjedoka (3/64), da obavlja i sve očevide koji se odnose na nekretnine, i da se utvrđeni podaci upišu u općinske spise na temelju kojih se može odrediti uvođenje u posjed (2/32). O njegovoj vjerodostojnosti govori se u propisu (R/69), a o izboru u propisu (R/157).

ŠIBENIK I ŠIBENSKO PODRUČJE POD TALIJANSKOM UPRAVOM OD 1941. DO 1943. GODINE

Mario JAREB

Hrvatski institut za povijest, Zagreb

Polovicom travnja 1941. talijanske su snage prvo zauzele šibensko područje, a nedugo iza toga, u svibnju iste godine, veći dio dotadašnjeg kotara Šibenik zajedno s gradom Šibenikom je temeljem Rimskih ugovora priključen Kraljevini Italiji. Činilo se je kako je talijanska iredentistička politika zauzimanja istočnog Jadrana dosegla vrhunac, a šibensko je područje kao dio anektirane Dalmacije postalo dio talijanske Zadarske pokrajine. Talijanske su vlasti uvele mjere kojima su željele potalijančiti novodobivene krajeve, što se ogledalo u uvođenju talijanskog jezika u upravu i školstvo te u potiskivanju hrvatskog jezika. Talijani su stanovništvo pokušali pridobiti i drugim mjerama, posebice promidžbom i naznakom gospodarskih povlastica. Pa ipak su od početka bili prisutni teror i represija, koji su se pojačavali usporedno s jačanjem otpora i rastom partizanskog pokreta pod vodstvom Komunističke partije Hrvatske kao sastavnice Komunističke partije Jugoslavije.

TRGOVCI, POMORCI I OBRTNICI U ŠIBENIKU OD 1620. DO 1630. GODINE

Kristijan JURAN

Filozofski fakultet, Zadar

Sedamnaesto stoljeće, pogotovo njegova prva polovica, jedna je od slabije poznatih dionica šibenske povijesti. Stoga je temeljna nakana ovoga izlaganja osvijetliti dio šibenske svakodnevice unutar tog razdoblja, ograničen na period od 1620. do 1630. i usmjeren na najdinamičnije slojeve šibenskog društva: trgovce, pomorce i obrtnike. Donijet će se popis pripadnika tih triju društvenih skupina, i to na temelju neobjavljene arhivske građe iz fondova Šibenski bilježnici i Općina Šibenik u Državnom arhivu u Zadru, a potom će se iznijeti zapažanja o njihovoj ulozi i statusu unutar šibenskog društva u cjelini.

ŠIBENIK I BRIBIRSKI KNEZOVI OD RODA ŠUBIĆA

Damir KARBIĆ

Odsjek za povijesne znanosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti, HAZU, Zagreb

Tijekom srednjeg vijeka povijest Šibenika bila je tijesno povezana s poviješću hrvatskog plemićkog roda Šubića, koji su u pojedinim fazama njegovog razvoja odigrali ključnu ulogu, posebice u pre-rastanju Šibenika iz kraljevske utvrde u grad i komunu sredozemnog tipa. Sjedište roda knezova Bribirskih (od 14. st. zvanih Šubići), Bribir i njemu pripadajuća županija, bilo je prvi susjed Šibenika na zapadu, a vodeći članovi roda držali su položaj knezova u njemu od prve polovice 13. st. do 1322., u razdoblju kada su zapravo zamijenili kraljevsku vlast u Hrvatskoj. Unatoč gubitku vlasti nad gradom 1322., kada Šibenik po prvi put dolazi pod mletačku vlast, i njihovom slabljenju i sukobima s kraljem i drugim hrvatskim velikašima, Šibenik je i dalje igrao izuzetnu ulogu u politici knezova Bribirskih do političkog sloma njihove glavne grane u pedesetim godinama 14. stoljeća. Unatoč tome, zbog geografske blizine Šibenika i Bribira te njihove prirodne upućenosti jednog na drugi, političke, kulturne i privredne veze Šibenika i roda Šubića nastavljene su i dalje sve do pada Bribira pod osmanlijsku vlast 1522. godine i s njim povezanim nestankom roda iz tog područja.

ŽIVOTI I SUDBINE INTELEKTUALACA IZ ŠIBENIKA I NJEGOVE OKOLICE NAKON 1945. GODINE

Stipe KLJAJIĆ

Hrvatski institut za povijest, Zagreb

Hrvatski je narod u Drugom svjetskom ratu proživio dramu građanskog rata. Osobito se to odrazilo na šibenskom primjeru. Tako je bilo moguće pod utjecajem različitih okolnosti (Druga talijanska okupacija, Rimski ugovori) da se većina stanovništva Šibenika i okolice našla na strani partizanskog, a da su istaknuti intelektualci iz šibenskog kraja (Vinko Nikolić, Karlo Matković, Danijel Crljen, David Sinčić, Ivo Guberina, Zvonimir Fržop, Jerko Iljadica, Jerko Skračić, Gabrijel Cvitan, Tihomil Drezga, Dionizije Juričev, Pio Fržop, Ante Crnica, Primo Weissenberger Raganzini) podržavali ustaški pokret i NDH. Slom hrvatske države i utemeljenje jugoslavenskog komunističkog režima donijelo im je fizičke likvidacije, zatvore, progone, te na kraju polustoljetno protjerivanje iz javnog sjećanja njihova kraja i naroda.

STATUS ANIMARUM BARTOLOMEJA OSTOJČIĆA KAO IZVOR ZA PROUČAVANJE NEKIH ASPEKATA SOCIJALNE TOPOGRAFIJE ŠIBENIKA S KRAJA 16. STOLJEĆA

Iva KURELAC

Odsjek za povijesne znanosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti, HAZU, Zagreb

U izlaganju se predstavljaju rezultati znanstvene analize neistraženog povijesnog vrela *status animarum* šibenskog prezbitera Bartolomeja Ostojčića s kraja 16. stoljeća. Riječ je o jednome od zasad najstarijih poznatih popisa dijela stanovništva grada Šibenika koji se čuva u sklopu fonda Zbirke rukopisa NSK u Zagrebu (*Documenta ad illustrandam historiam civitatis Sibenicensis*). Premda dokument obuhvaća manji dio ukupnog stanovništva grada Šibenika s kraja 16. stoljeća, u nedostatku povijesnih izvora tog tipa za razdoblje renesanse i ranije, istraživanje donosi čitav niz novih spoznaja o antroponimiji, spolnoj i socijalnoj strukturi dijela stanovništva Šibenika, kao i podatke ključne za utvrđivanje gradskih lokacija na kojima su krajem 16. stoljeća živjele pojedine šibenske obitelji. U radu će se osim toga predstaviti metodološki model rada na ovakvom tipu izvora, zasnovan na kombinaciji antroponimnih, socijalnih i topografskih podataka, dobivenih ponajprije komparativnom analizom popisa osoba s Ostojčićeva *status animarum* i rezultata istraživanja A. Šupuka na temu antroponimije šibenskog *Liber baptizatorum* (1581.-1590.) te podataka o smještaju nekretnina u Šibeniku u posjedu članova obitelji s Ostojčićeva *status animarum*, zabilježenih u Registru isprava samostana sv. Frane u Šibeniku (*Codex Diphniceus*).

HODOČASNIK IZ ŠIBENIKA NA POLUOTOKU SINAJU 1483. GODINE

Krešimir KUŽIĆ

Hrvatsko vojno učilište „dr. Franjo Tuđman“, Zagreb

U cvjetnom razdoblju srednjovjekovnih hodočašćenja kršćanski zapad je preferirao odlazak u Compostelu, Rim i Jeruzalem, odnosno Svetu zemlju. Vjernici iz hrvatskih zemalja tog doba sudjelovali su u relativno velikom broju u tim gibanjima, što nam potvrđuju manjim dijelom vlastite bilješke, a mnogo više dokumenti koji su prethodili njihovom odlasku. Postoji niz svjedočanstava o hodočanicima iz grada Šibenika koji su boravili u Svetoj zemlji, ali i u drugim okolnim svetištima. Među njima se ističe franjevac Jakov iz Šibenika koji je 1482. i 1483. putovao do samostana sv. Katarine na poluotoku Sinaju nakon prethodnog obilaska Jeruzalema. Njegovu nazočnost potvrđuju opširni opisi dvojice hodočasnika iz Europe, a iz tih tekstova rekonstruirano je vremensko razdoblje, itinerar i sva zbivanja u kojima je sudjelovao. Primjer ovog franjevca iz Šibenika daje čvrstu podlogu iz koje se mogu okvirno odrediti pobožnosti provedene na tom putu, ali i odnos s mamelučkim vlastima te domicilnim pučanstvom ostalih hodočasnika iz hrvatskih zemalja krajem 15. stoljeća.

HOSPITALI I LEPROZORIJI U SREDNJOVJEKOVNOM ŠIBENIKU

Zoran LADIĆ

Odsjek za povijesne znanosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti, HAZU, Zagreb

U izlaganju će se razmotriti još uvijek nedovoljno istraženo djelovanje i uređenje šibenskih hospitala i leprozorija od prvih spomena do kasnog srednjeg vijeka, odnosno do konca 15. stoljeća. Analiza će biti izvršena na temelju raščlambe djelomično objavljene notarske i diplomatske građe (Pietrobono Pagano, Indricus de Indricis, *Codex diplomaticus*) i neobjavljene šibenske bilježničke građe (Zilio de Albanis, Mihovil pok. Ivana, Battista de Ponte, Juraj de Dominicis, Bartolomeus Arnulfus, Ante Campolongo, Karatus Vitale, Ilija Banjvarić i drugi notari). U izlaganju će se razmotriti utjecaj tzv. socijalnog kršćanstva na utemeljenje šibenskih hospitala i leprozorija, pitanje osnivanja ovih ustanova od strane zajednice (komune) i/ili pojedinaca, eventualne statutarne odluke ili reformacije vezane uz ove milosrdne ustanove, podaci o broju bolesnih i starih osoba koje su mogle biti primane u ubožnicama, podaci o osoblju hospitala (prokuratorii, *hospitalarii*, *hospitalarie*), načini održavanja kroz posjedovanje zemlje i drugih nekretnina kao i kroz primljene pokretne legatate (odjeća, obuća, namještaj, posteljina, hrana, vino) i novac od strane šibenskih stanovnika.

GOVORI, FILOLOGIJA I KNJIŽEVNOST ŠIBENSKOG PODRUČJA

Josip LISAC

Filozofski fakultet, Zadar

Govorna, filološka i književna baština šibenskog područja dugog je trajanja i vrlo zanimljiva, ispunjena i nekim veoma važnim datumima u hrvatskoj filologiji te u hrvatskoj književnoj i kulturnoj povijesti. Šibenski je govor nekad bio čakavski, a već je stoljećima Šibenik štokavski grad, i to novoštokavski ikavski grad štakavske fizionomije, dakle s primjerima tipa *ognjište* i tipa *bija*. Taj starinom čakavski grad sačuvao je ponešto od čakavštine sve do danas, barem u svijesti domaćeg svijeta, posebno u Docu i ponegdje drugdje uz more. Čakavci na otocima blizu Šibenika uglavnom su šćakavci, ali u najnovije doba i uz mjestimični prodor štakavizma. Čakavci na otocima pred Šibenikom imaju izrazite kombinacije starih čakavskih i novoštokavskih osobina. U filologiji veliko je značenje Fausta Vrančića, autora prvog reprezentativnog rječnika. U 18. stoljeću kao gramatičar istakao se fra Toma Babić, također gramatičar i leksikograf Josip Jurin. U 19. stoljeću znanat filološki rad ostvario je Josip Mrkica, dok se u 20. stoljeću u svjetskim razmjerima proslavio Petar Guberina, a važan je bio i rad Miroslava Kravara, Vladimira Vratovića, Vladimira Skračića i drugih. Izvanredno važan datum u hrvatskoj kulturnoj povijesti predstavlja *Šibenska molitva*, prvi hrvatski latinicom napisani pjesnički tekst. Taj i neke druge važne tekstove prepisao je fra Pavao Šibenčanin. Na šibenskom području uz glagoljicu i latinicu dugo se javlja i bosančica, pa je npr. *Knjiga od uspomene*, kronika o šibenskim franjevcima, pisana bosančicom. Juraj Šižgorić jedan je od najvažnijih hrvatskih humanista, važni su i dosta brojni Divnić, kao i Ivan Polikarp Severitan, Antun Vrančić, Dinko Zavorović. Kao pisac i izumitelj isticao se je i Faust Vrančić, velika hrvatska renesansna osoba. U 17. stoljeću značajan je Ivan Tomko Mrnavić, u 18. stoljeću isticao se i Toma Babić, Petar Knežević, Josip Banovac i Mate Zoričić. U 19. stoljeću bitan je velikan u europskim razmjerima, Nikola Tommaseo, a javljaju se i drugi, manje važni pisci. U 20. stoljeću vrlo su se afirmirali Vjekoslav Kaleb, Vinko Nikolić, Vesna Parun, Dalibor Cvitan, Ivo Brešan, Arsen Dedić, Stjepan Gulin i Nikola Pulić. U proučavanju šibenske povijesne, kulturne, književne i jezične baštine isticali su se don Krsto Stošić, Ante Šupuk, Slavo Grubišić, Mate Zorić, Ivo Likvaković, s. Terezija Zemljić, Milivoj Zenić i drugi.

OBNOVA KATEDRALE SV. JAKOVA U DRUGOJ POLOVICI 19. STOLJEĆA – OTKRIVANJE PROŠLOSTI – ZALOG BUDUĆNOSTI

Predrag MARKOVIĆ

Filozofski fakultet, Zagreb

O obnovi katedrale sv. Jakova u Šibeniku u drugoj polovici 19. stoljeća pisalo se u više navrata, no do današnjih dana taj ogroman i značajan pothvat nije bio predmetom zasebnog istraživanja, pa shodno tome on još uvijek nije adekvatno interpretiran i valoriziran. Još je značajnije to što bez poznavanja prošlih zaštitnih radova danas ne možemo poduzeti korake koji će ovom jedinstvenom kameno-željeznom spomeniku osigurati budućnost. Premda nedostaju mnogi podaci o ovoj obnovi na temelju preostalih tekstualnih svjedočanstva te grafičkih i slikovnih dokumenata, kao i na temelju još danas vidljivih tragova, moguće je barem u glavnim crtama odrediti njezin obuhvat te odgovoriti na možda temeljno pitanje: u kojoj je mjeri ona izmijenila izvorna materijalna i konstrukcijsko-tehnička rješenja ovog jedinstvenog zdanja europskog i svjetskog graditeljstva, odnosno je li narav tog zahvata bila takva da trebamo govoriti o rekonstrukciji ili restauraciji katedrale sv. Jakova? Na kraju izlaganja obnova katedrale sv. Jakova valorizirat će se u kontekstu onodobne teorije i prakse zaštite spomenika u Europi.

NADGROBNA ARA OBITELJI *RUTILIUS* IZ RIDERA I GRUPA SALONITANSKIH ARA S ANIMALNIM FRIZOVIMA

Dražen MARŠIĆ

Filozofski fakultet, Zadar

Nadgrobna ara obitelji *Rutilius* jedan je od nesumnjivo najreprezentativnijih nadgrobnih spomenika antičkog Ridera. Njezina pojava ponajprije pokazuje da su i u Rideru postojali grobni areali barem donekle nalik onima u Saloni, Jaderu i drugim lokalitetima, na kojima su are obično predstavljale središnji *monumentum*. Oblikovanje, instalacije i dekorativni repertoar are otvaraju cijeli niz pitanja i kontroverzi. Forma i izvedba are nedvojbeno upućuju na salonitanske uzorke i majstore. Ta je pretpostavka tim izvjesnija usporedi li se ara s drugim riditinskim nadgrobnim spomenicima skromne ili čak primitivne izrade. Kvadratni recipijent koji je prema nekim autorima sekundarnog postanja po svoj je prilici izvoran element izrade s funkcijom pohrane pepeonih ostataka pokojnika. Izvedba okomitih obrubnih traka s motivom vinove loze unutar koje se pojavljuju eroti i ptice (pročelje), s akantovim busenjem, rozetama i razlistalim stabljikama (lijeva bočna strana), pojava poprečno smještenih animalnih traka (napose onih s Tritonima i ždralovima), te motiv erota podbočenog o baklju (lijeva bočna strana) također pokazuju jasno naslanjanje na salonitanske predloške. Takvom tumačenju u prilog ide skupina od nekoliko, uglavnom neobjavljenih salonitanskih ara, nastalih u rasponu od kraja 1. do sredine 2. st. po Kr. Prema svim navedenim pokazateljima aru obitelji *Rutilius* izradili su salonitanski majstori (import?) ili eventualno lokalni majstori školovani u salonitanskim radionicama. Nalazi antičkih sarkofaga dokazuju da su u Rider transportirani luksuzni kameni proizvodi s obale. Konačan odgovor mogla bi dati pomno izvedena petrografska analiza.

KONSTITUIRANJE RIMSKIH GRADOVA OKO RIJEKE KRKE

Željko MILETIĆ

Filozofski fakultet, Zadar

Varvaria, Scardona, Burnum, Magnum i Rider rimski su gradovi u provinciji Dalmaciji, koji stječu municipalni status razvojem iz autohtonih zajednica. Raspravlja se o kronološkim problemima konstituiranja i osobitim uvjetima kod pojedinih zajednica koji su modelirali taj proces: urbanistički i infrastrukturni razvoj, vojna nazočnost, administrativna uloga naselja, carski kult, smjena carskih dinastija. Dokazuje se da je glavni uzrok guste municipalizacije prostora oko rijeke Krke brza romanizacija uvjetovana dobrom prometnom povezanošću s kolonijama Jader i Salona. Na prijelazu prema srednjem vijeku jedino Skardona nastavlja život kao urbana cjelina.

JNA U SLUŽBI VELIKOSRPSKE POLITIKE – NAPADI NA ŠIBENIK 1991.

Ante NAZOR, Ivan RADOŠ

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, Zagreb

JNA i srpske postrojbe napale su 16. rujna 1991. Šibenik na temelju zapovijedi *Komande 9. korpusa Oružanih snaga SFRJ*, koju je potpisao zamjenik komandanta toga korpusa, tada pukovnik, Ratko Mladić. Zapovijed je predviđala napad glavnim snagama prema Vodicama i Šibeniku, a pomoćnima prema Zadru, Drnišu i Sinju, kako bi se stvorili uvjeti za odlučujući napad na Zadar, Šibenik i Split, odnosno za izbjivanje na Jadransko more i ovladavanje dijelom hrvatske obale. Iako je kao cilj napada u zapovijedi navedena deblokada snaga JNA, stvarni cilj bio je osvajanje spomenutih gradova, odnosno većeg dijela Republike Hrvatske, sukladno velikosrpskim osvajačkim planovima, u čije se provođenje otvoreno uključila JNA, predvođena srpskim i prosrpski orijentiranim časnicima. No, u sedmodnevnim borbama („Rujanski rat“) hrvatski branitelji obranili su Šibenik i porazili neprijatelja. Nakon što plan stratega JNA da sredinom rujna i početkom listopada 1991. okupiraju hrvatske gradove Šibenik i Zadar nije realiziran, *Komanda 9. korpusa JNA* je 6. studenog 1991. donijela Odluku o novoj napadnoj operaciji na Šibenik („Obala-91“), planirajući da u roku od 3 do 5 dana, uz pomoć snaga JNA u gradu, branitelje Šibenika prisili na predaju. Obrazloženje odluke, koju je potpisao zapovjednik *9. korpusa JNA* general major Vladimir Vuković, poslano je na uvid i odobrenje *Generalštabu Oružanih snaga SFRJ* i *IKM komande VPO* na Visu. Ipak, Šibenik je ostao nepokoreni grad, a JNA se nakon pregovora s hrvatskim vodstvom povukla iz grada.

JAVNI SPOMENICI U ŠIBENIKU OD 1945. DO DANAS

Ive ŠIMAT BANOV

Filozofski fakultet, Split

U svojem prilogu *Javni spomenici u Šibeniku od 1945. do danas*, dr. Ive Šimat Banov problematizira odnos spomenika i ideologije, te naglašava vrijednosti i modelacijske posebnosti starijih (*antifašističkih*) i novijih spomenika posvećenih Domovinskom ratu (od 1991. do danas). Autor provodi

svojevrsnu inventuru spomeničkih djela u javnom prostoru i analizira njihove sadržajne, ideološke, političke, ali i kreativne dosege i odlike. Razmatrajući odnos novijih i starijih spomenika, autor propituje *evoluciju* morfološke i sadržajne strukture, postavljajući pitanje je li riječ o nazadovanju i spuštanju spomeničkih i umjetničkih kriterija. Autor analizira nekoliko spomenika kao znakovite točke tog dualizma (*Rade Končar*, Šubićevac) i novijih (*Dražen Petrović*, *Spomenik braniteljima Šibenika*, *Spomenik Petru Krešimiru Četvrtom*), sagledava spomeničke primjere u Šibeniku u svjetlu sveopćeg urušavanja kriterija, te kritizira praksu podizanja spomenika bez ikakvih modelacijskih i umjetničkih odlika. Sagledavajući javnu spomeničku scenu Šibenika, autor pronalazi u njoj vrijedne, ali i nažalost gotovo bezvrijedne primjere javne spomeničke plastike.

ŠIBENIK U ENGLSKIM PUTOPISIMA IZ 19. STOLJEĆA

Marinko ŠIŠAK

Hrvatski studiji, Zagreb

Grad Šibenik, njegovi stanovnici i znamenitosti bili su predmetom zanimanja različitih putnika koji su u različita vremena prolazili ili boravili u gradu ili njegovoj okolini, a svoje impresije zabilježili su i tiskali u putopisima publikacijama. U literaturi je obrađeno niz takvih svjedočanstava, osobito onih iz ranijih razdoblja. U 19. stoljeću više engleskih putopisaca boravili su kraće ili duže vrijeme u Šibeniku i opisali svoje impresije o tom gradu, njegovim stanovnicima, prirodnim zanimljivostima i običajima. Obično su te bilješke nastale u proputovanjima i drugim našim krajevima. Otisnute i ukoričene trebale su poslužiti engleskim čitateljima kao informacija iz prve ruke o specifičnostima i egzotičnim značajkama povijesti i života ovih austrijskih pokrajina. Njihove zabilješke nisu samo kuriozitetne kao heterotipni obrasci, nego su zanimljive za literarnu povijest i povijest grada u tom vremenu. Radi se o vrlo rijetko spominjanim knjigama i njihovim autorima vrlo različitih zanimanja: Andrewsa Archibalda Patona, J.M. Nealea, W.F. Wiengfield i knjizi nepoznatog autora (R.H.R.) *Rambles in Istria, Dalmatia and Montenegro* (1875.). U izlaganju će biti prikazani i analizirani njihovi prikazi Šibenika iz toga doba, a djela kontekstualizirana u povijest žanra.

ITALIAN GIANT BIBLE OF ŠIBENIK

SEAL OF ALLIANCE BETWEEN ROMAN CHURCH AND KINGDOM OF PETER KREŠIMIR IV

Nadia TOGNI

Faculté autonome de théologie protestante, Ženeva

In the second half of 11th century, the Roman Church designed the *Italian Giant Bibles* (in Italian: *Bibbie atlantiche*, 600x400 mm about) as a manifestation of the ecclesiastic reform, named „Gregorian Reform”. *Giant Bible of Šibenik*, with *Giant Bible of Dubrovnik* and *Passionary* from Split (now in Zagreb), show that Croatian monastic and canonical institutions received Roman ecclesiastic reform and became themselves the centres of spread of moral and spiritual renewal of local Church. Circulation of *Italian Giant Bibles* and manuscripts in Croatia and Dalmatia became a vehicle for promotion of ecclesiastic reform, when this region was under Pope's influence and local Church provided an important political leadership to the creation of a Croatian autonomous Nation. Particularly, presence of *Italian Giant Bible* in Šibenik can be connected to the pro-papal policy of Peter Krešimir IV the Great, recognized as *rex Dalmatorum ac Chroatorum* by Pope Alexander II.

SLIKARSTVO 17. I 18. STOLJEĆA U ŠIBENIKU

Radoslav TOMIĆ

Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

U izlaganju će se predstaviti najvažnija slikarska djela 17. i 18. stoljeća koja se čuvaju u šibenskim crkvama, samostanima i muzejskim ustanovama. Izdvojit će se protagonisti umjetničkog stvaralaštva poput slikara Filippa Zanibertija, Giovannija Laudisa, Mateja Ponzonija te Giulije Lama, ali će se predstaviti i novootkriveni umjetnici i njihova djela koja jasnije osvjetljavaju umjetničku pozornicu u tom gradu. Upozorit će se i na ulogu naručitelja te na ikonografske obrasce i programe katoličke crkve u sredini koja se našla u neposrednom dodiru s Turcima u zaleđu.

TRAGOM OPUSA MAJSTORA FORTEZZE ŠIBENČANINA

Flora TURNER VUČETIĆ

nezavisna istraživačica, London

Proučavanje opusa Horacija Fortezze započela sam tijekom rada u Victoria i Albert muzeju u Londonu 1977. godine, a vrhunac je bio kad sam u gotovo nemogućim uvjetima uspjela osigurati sredstva i 1982. godine donijeti u Hrvatsku mjedeni pladanj kojim je on predstavljen u Muzeju grada. No i dalje sam pokušavala odgonetnuti kojim su to putovima krenuli njegovi pladnjevi i vrčevi iz šibenske radionice do svjetskih muzeja i zbirki. Među rijetkim je majstorima koji su potpisivali svoje gravirane mjedene posude, često na istaknutim mjestima uz spomen rodnog mu Šibenika. Možemo li mu stoga pripisati i neka nepotpisana djela? Tko su mu bili uzori? Unatoč recentnim istraživanjima kolega povjesničara umjetnosti, Horacije Fortezza još uvijek ostaje zagonetni Šibenčanin, pa mi je bio poseban užitek vratiti mu se i za ovu proslavu poći tragom svojih davnih bilješki.

LAUDATIO URBIS – POHVALE ŠIBENIKA U ODABRANIM DJELIMA HRVATSKE LATINISTIČKE HISTORIOGRAFIJE

Tamara TVRTKOVIĆ

Hrvatski studiji, Zagreb

Laudationes urbium, odnosno pohvale gradova, javljaju se u različitim žanrovima i periodima, pa tako i u historiografskim djelima od humanističkog perioda nadalje. Premda je Šibenik jedan od rijetkih gradova na istočnoj obali Jadrana bez izravne rimske ili predrimske tradicije (a to je historiografima posebno bitno), ipak se i on spominje u historiografiji tog razdoblja i jedan je od gradova u čiju se slavu piše i koji se često opisuje kao *locus amoenus*. U ovom radu bit će izloženo na koji način se Šibenik opisuje i kakvu ulogu ima u djelima nekih znamenitih šibenskih historiografa (Šižgorić, Zavorović, Mrnavić itd.). Posebno će se obraditi latinski predložak Ivana Nardina koji je poslužio Petru Divniću za pjesmu na „ilirskom” *U pohvalu od grada Šibenika*. Detaljno će biti uspoređeni predložak koji se nalazi u rukopisu I. T. Mrnavića i parafraza pjesme prvi put objavljene u Fortisovom *Viaggio in Dalmazia*.

NAJSTARIJI KRŠĆANSKI TRAGOVI NA PROSTORU ŠIBENIKA

Ante UGLEŠIĆ

Filozofski fakultet, Zadar

Iako je razdoblje kasne antike na području današnjeg Šibenika i njegove bliže okolice zbog relativno slabe istraženosti nedovoljno poznato, na temelju dosadašnjih spoznaja ipak možemo pretpostaviti da se kršćanstvo na tom prostoru širilo usporedo sa širenjem te vjere na ostalim prostorima provincije Dalmacije. Osnivanjem biskupije sa sjedištem u Skardoni (*Scardona*), najvjerojatnije u 5. st., taj je prostor pripao toj novoosnovanoj biskupiji. Najstariji danas poznati ranokršćanski kulturni objekt na prostoru današnje uže šibenske okolice nastao je na području naselja Danilo (antički *Rider*), gdje je dio termalnoga luksuznog stambenog kompleksa adaptiran za oratorij. Tijekom 5. st. taj je oratorij pretvoren u crkvicu koja je dobila najvjerojatnije cemetrijalnu funkciju, jer se uz nju formiralo groblje koje je ostalo u uporabi sve do srednjega vijeka. U isto vrijeme najvjerojatnije je nastala i memorija sa sarkofagom, smještena s južne strane crkve. Jedan od najznačajnijih dosad pronađenih ranokršćanskih objekata na šibenskom području nalazi se na položaju Prižba u Srimi kod Vodica. Na tom je prostoru sustavno istražen kompleks dvojnih crkava (*geminae*) čiji se nastanak veže uz drugu polovicu 5. ili 6. st. i za početak 7. st., kroz tri građevinske faze. Pri istraživanjima pronađeno je mnoštvo ulomaka ranokršćanske kamene plastike ne temelju kojih se može rekonstruirati izgled interijera obiju crkava. U nartekstu južne crkve i uz apsida obiju crkava pronađeni su i grobovi. Na Dedića Punti, u Bilicama na Prokljanskom jezeru, početkom prošloga stoljeća arheološkim je iskopavanjima istražen kompleks trikonhalne crkve s aneksima koji se datira u 6. i na sam početak 7. st. Cjelovit teren je nakon istraživanja nažalost zatrpan, a iz istraživanja je sačuvan samo dio dokumentacije i pronađenih nalaza pa su interpretacije toga lokaliteta izrazito manjkave. Očekuje se da će predviđena revizijska istraživanja arheološku sliku toga lokaliteta u potpunosti nadopuniti i izmijeniti. Indicije za postojanje ranokršćanske crkve postoje na prostoru Donjeg polja, u dnu Morinjskoga zaljeva. Tamo je pri istraživanju okoliša gotičke crkvice sv. Lovre, na položaju Grušine, pronađen ulomak ranokršćanskog pluteja. Pri istraživanjima tvrđave sv. Mihovila u Šibeniku utvrdilo se da je taj prostor značajnije naseljen najvjerojatnije u ranobizantsko (justinijansko) doba. Da se unutar samoga kastruma ili u njegovoj neposrednoj blizini nalazila crkva indicije daje ranokršćanski pilastar ukrašen urezanim križem, uzidan u sjeverozapadnom zidu tvrđave.

GEOSTRATEŠKI POLOŽAJ ŠIBENIKA U RANOM NOVOM VIJEKU (1412.-1797.)

Josip VRANDEČIĆ

Filozofski fakultet, Split

Šibenik, stari hrvatski grad na Jadranu, pao je pod mletačku vlast nakon trogodišnje uporne obrane grada 1412. godine. Padom pod mletačku upravu Šibenik je izgubio svoju gospodarsku moć i značenje u mletačkoj geopolitici. Mletačka je središnjica dalmatinskim komunama oduzela slobodu poslovanja u najprofitabilnijim gospodarskim sektorima: trgovačkom pomorstvu i solanama, pa su padom pod njenu vlast tijekom 15. stoljeća počele stagnirati. Mlečani su osvajanjem Dalmacije nastojali zadovoljiti dva svoja najvažnija geostrateška cilja na Jadranu: osiguravanje pomorske komunikacije prema Levantu i one kopnene, trgovačke prema balkanskom tržištu. Šibenik nije igrao važnu ulogu ni u jednom od zacrtanih ciljeva. Zadar je postao političko, upravno i komunikacijsko središte prema Levantu, a Split ono prema Balkanu. Padom pod mletačku vlast

otpočela je šibenska dugotrajna nepovoljna konjunktura. Kada je Venecija uspjela na Jadranu ostvariti navedene ciljeve, suočila se s neočekivanom opasnošću dolaska Osmanlija u dalmatinsko zaleđe. Pad Knina, Skradina i Ostrovice početkom 1520-ih godina stavio je Šibenik u centar dalmatinske ugroženosti, naglasivši svijest o njegovoj obrambenoj osjetljivosti. Obje su jadranske sile – i Mlečani i Osmanlije – procijenile da je Šibenik geopolitički najvažniji dalmatinski grad, jer je smješten u njenoj sredini i jer se za razliku od drugih dalmatinskih komuna nije mogao podržati s mora. Stoga su Mlečani upravo pred Šibenikom 1540. godine sagradili tvrđavu sv. Nikole po najsvremenijim principima bastionske gradnje, kao prvi primjerak arhitektonske tranzicije po načelu vojne revolucije. Tvrđava sv. Nikole koštala je 40.000 dukata ili gotovo polovicu novca za koji su dobili Dalmaciju. Nakon Ciparskog rata (1570.-1573.) Šibenik je izgubio veliki dio distrikta u zaleđu što se dodatno odrazilo na njegovo gospodarstvo kojeg je, kao i ostale dalmatinske komune, obilježilo agrarno siromaštvo. Venecija je nakon Ciparskog rata nastojala voditi dobre odnose s Turcima što je dalmatinske gradove pošteđjelo većih sukoba. Tijekom Kandijskog rata (1645.-1669.) Šibenik se našao izložen najvećem osmanlijskom pritisku kao najosjetljiviji i njima najzanimljiviji dalmatinski grad.

USTANOVE CRKVENIH REDOVA I OBLIKOVANJE PROSTORA POVIJESNE JEZGRE GRADA ŠIBENIKA

Danko ZELIĆ

Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

U izlaganju će biti riječi o urbanističkom razvoju povijesnog Šibenika sagledanom kroz prizmu spoznaja o arhitektonskim sklopovima crkvenih redova. Svaka od šibenskih samostanskih zajednica – od najstarije, urbane rezidencije benediktinaca (iz opatije sv. Nikole na ulazu u Kanal sv. Ante), preko redovnika-vitezova templara i njihovog *castruma* (podignutog u prvoj polovici 13. stoljeća), potom samostana propovjedničkih redova franjevaca (u drugoj polovici 13. stoljeća) i dominikanaca (sredinom 14. stoljeća), uključujući, dakako i tri ženska benediktinska samostana i u 17. stoljeću doseljene visovačke franjevce – srednjovjekovnom je gradu dala nove dimenzije i nove impulse, kako u civilizacijskom, tj. intelektualnom i duhovnom, tako i u prostornom smislu. U osnucima šibenskih samostana evidentne su, dakako, paradigme koje su u danim vremenima vrijedile za sve gradove kršćanskog svijeta, ali u njima se ogledaju i sasvim specifične lokalne prilike. Već i sami odabiri lokacija na kojima nastaju arhitektonski sklopovi redovnika i redovnica – veličine i položaji u odnosu prema komunikacijama i fortifikacijama – u svakom su pojedinačnom slučaju pouzdani indikatori konkretnog povijesnog trenutka i stupnja urbanog razvoja. Osim slijeda nastajanja, izgradnje, trajanja, pa i nestajanja redovničkih ustanova – od davno iščezlih templara, potom benediktinaca, pa dominikanaca koji svoje šibensko sjedište napuštaju potkraj 20. stoljeća, do franjevaca i benediktinki koji su do danas ostali dionicima života devet i pol stoljeća starog grada – pozornost će biti ponajprije usmjerena na simboličku i tvarnu „gradotvornu” ulogu arhitekture samostanskih zdanja.

Međunarodni znanstveni skup

**950 GODINA
OD PRVOG SPOMENA
ŠIBENIKA**

International Scientific Congress

**950 YEARS
FROM THE FIRST MENTION
OF THE CITY OF ŠIBENIK**

O SUDIONICIMA ZNANSTVENOG SKUPA

dr. sc. Nikica BARIĆ

Hrvatski institut za povijest, Zagreb

Rođen 1975. u Zagrebu, gdje je završio osnovnu školu i gimnaziju. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu završio je studij engleskog jezika i književnosti i povijesti 1999. godine. Na Hrvatskom institutu za povijest u Zagrebu radi od 2001. godine. Magistrirao je 2002., a doktorirao 2004. na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Od 2007. do 2016. bio je glavni i odgovorni urednik *Časopisa za suvremenu povijest* Hrvatskog instituta za povijest. Objavio je veći broj znanstvenih članaka o različitim aspektima hrvatske povijest 20. stoljeća, kao i knjige *Ustroj koptene vojske domobranstva Nezavisne Države Hrvatske, 1941.-1945.* (2003.), *Srpska pobuna u Hrvatskoj, 1990.-1995.* (2005.) i *Ustaše na Jadranu: Uprava Nezavisne Države Hrvatske u jadranskoj Hrvatskoj nakon kapitulacije Kraljevine Italije* (2012.).

dr. sc. Josip BELAMARIĆ

Institut za povijest umjetnosti, Zagreb / Centar Cvito Fisković, Split

U Splitu je završio Klasičnu gimnaziju, a na Sveučilištu u Zagrebu interfakultetski studij povijesti umjetnosti i muzikologije. Na tamošnjem Filozofskom fakultetu je potom magistrirao i doktorirao. Od 1979. bio je zaposlenik službe za zaštitu spomenika kulture u Splitu, a od 1991. do 2009. na dužnosti ravnatelja Regionalnog zavoda za zaštitu spomenika kulture (danas Konzervatorski odjel Ministarstva kulture) u Splitu. Od 2010. zaposlen je u Institutu za povijest umjetnosti, kao voditelj novoosnovanog Centra Cvito Fisković u Splitu. Iste godine izabran je u zvanje znanstvenog savjetnika. Redoviti je profesor na Odsjeku za povijest umjetnosti splitskog Filozofskog fakulteta. Objavio je više knjiga te niz priloga i studija o povijesnom urbanizmu, odnosno o srednjovjekovnoj i renesansnoj umjetnosti na hrvatskoj obali. Među priznanjima koja je stekao za svoj rad, najrecentnije je dobio kao Visiting Professor na Villa I Tatti (The Harvard University Center for Italian Renaissance Studies) u Firenci, u drugom semestru 2015.-2016.

dr. sc. Ante BIRIN

Hrvatski institut za povijest, Zagreb

Rođen 1973. godine u Zagrebu. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu završio je dvopredmetni studij povijesti i arheologije i potom poslijediplomski studij (na Odsjeku za povijest) obranivši 2001. magistarski rad podnaslovom *Statut grada Skradina* (mentor: akademik Tomislav Raukar), a 2006. godine i doktorsku disertaciju pod naslovom *Knez Nelipac i hrvatski velikaški rod Nelipčića* (mentor: akademik Tomislav Raukar). Od 1998. zaposlen je u Hrvatskom institutu za povijest, gdje u svojstvu višeg znanstvenog suradnika radi na Odjelu za srednjovjekovnu povijest. Od školske godine 2007./2008. kao vanjski suradnik radi na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu gdje na dodiplomskom studiju drži kolegij *Hrvatska kulturna i politička povijest srednjeg vijeka* za studente prve godine studija kroatologije. Od 2009. član je uredništva časopisa *Povijesni prilozi*. Od 1992. član je Hrvatskog arheološkog društva, a od 2010. i Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti. Godine 2002. nagrađen je Srebrnom poveljom Matice hrvatske za knjigu *Statut grada Skradina*.

dr. sc. Marijana BORIĆ

Odsjek za povijest prirodnih i matematičkih znanosti, Zavod za povijest i filozofiju znanosti, HAZU, Zagreb

Znanstvena suradnica u Zavodu za povijest i filozofiju znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Odsjek za povijest prirodnih i matematičkih znanosti u Zagrebu. Matematičarka, fizičarka, filozofkinja i povjesničarka znanosti, istražuje rad znamenitih hrvatskih znanstvenika koji su dali doprinos ovoj sredini, ali i ukupnom razvoju zapadnoeuropske znanosti te tako pridonijeli prepoznatljivosti hrvatskog nacionalnog identiteta u svjetskim okvirima. U sklopu toga istražuje rad Fausta Vrančića i nastanak djela *Machinae novae* u kontekstu razvoja prirodnih i matematičkih znanosti u doba renesanse. Autorica je niza znanstvenih radova iz povijesti egzaktnih znanosti u Hrvata. Posebno se bavi znanosti renesanse, te razvojem matematičkih metoda i koncepcija koje su omogućile napredak novovjekovne znanosti. Doktorirala je 2012. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu s temom *Epistemološki aspekti Getaldiceva rada na matematičkoj analizi i sintezi*.

dr. sc. Goran BUDEČ

Odsjek za povijesne znanosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti, HAZU, Zagreb

Rođen 1982. u Zagrebu. Diplomirao je 2005. na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu s temom *Šibenske bratovštine u srednjem vijeku*. Od 2007. zaposlen je kao znanstveni novak u Odsjeku za povijesne znanosti HAZU u Zagrebu. Radio je na objavljivanju latinske i glagoljske građe iz Arhiva HAZU u Zagrebu, Državnog arhiva u Zadru i Državnog arhiva u Pazinu. Doktorirao je 2013. s temom *Svakodnevni život stanovnika Šibenika u drugoj polovini 15. stoljeća u zrcalu inventara oporuka s posebnim osvrtom na razinu materijalne kulture* pri Odjelu za povijest Hrvatskih Studija Sveučilišta u Zagrebu. Sudjelovao je na više domaćih i inozemnih konferencija i kongresa, te je objavio dvadesetak izvornih znanstvenih radova u domaćim i stranim časopisima. Tijekom rada ovladao je potrebnim vještinama za objavljivanje izvora latiničke i glagoljske tradicije iz razdoblja srednjeg i ranog novog vijeka. Istraživanja su obavljena u raznim domaćim i stranim arhivskim ustanovama (Državni arhivi u Zadru, Dubrovniku, Pazinu, te u Archivio Segreto Vaticano). U znanstvenom radu fokusiran je na društvenu povijest, osobito povijest svakodnevnog života gledanu kroz prizmu materijalne kulture.

akademik Nenad CAMBI

Odsjek za arheologiju, Zavod za povijesne i društvene znanosti, HAZU, Zagreb

Rođen 1937. u Splitu. Osnovnu školu i Klasičnu gimnaziju završio u Splitu. Diplomirao (1962.), magistrirao (1973.) i doktorirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (1975). Radio je kao kustos, viši kustos Arheološkog muzeja u Splitu. Od 1976. honorarni je docent. Od 1981. honorarni je izvanredni profesor na Filozofskom fakultetu u Zadru. Od 1980. do 1982. bio ravnatelj Arheološkog muzeja u Splitu. Od 1. prosinca 1982. je u stalnom radnom odnosu s Filozofskim fakultetom u Zadru u zvanju izvanrednog profesora. Godine 1986. izabran je za redovnog profesora. Reizabran za redovnog profesora 1990. Umirovljen je 1. listopada 2007. Predavao na raznim poslijediplomskim studijima u zemlji i inozemstvu (Dubrovnik, Zagreb – arheologija i povijest umjetnosti; Zagreb (Hrvatski studiji), Zadar – arheologija; Split – zaštita spomenika

kulture; Ljubljana; Macerata; Rim II (Torr Vergata); Bordeaux; Marburg/Lahn). Član je Hrvatskog arheološkog društva, Centra za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti BiH (Sarajevo), dopisni član Deutsches Archäologisches Institut (Berlin), dopisni član Pontificia Commissione di Archeologia Sacra (Vatikan), redovni član Centro di studi per l' archeologia dell' Adriatico (Ravenna, Italija). Član suradnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (Zagreb) je od svibnja 1992. do 16. svibnja godine 2002. kad je izabran za redovnog član u I. razredu (Razred za društvene znanosti) Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Bio je predsjednik Nacionalnog odbora XIII. Međunarodnoga kongresa za starokršćansku arheologiju (Split-Poreč) godine 1994. Otad je član *Comitato promotore dei Congressi internazionali per l' archeologia Cristiana* sa sjedištem u Rimu. Područje znanstvenih aktivnosti: klasična arheologija (antička skulptura, religija i arhitektura) i starokršćanska arheologija (arhitektura i skulptura te sitna umjetnost). U posljednje doba intenzivno se bavi poviješću kasne antike, osobito razdobljem tetrarhije (Dioklecijan i sudrugovi). Napisao 20 knjiga/monografija i preko 450 znanstvenih i stručnih radova, osim toga brojne recenzije i enciklopedijske jedinice u domaćim i svjetskim enciklopedijama. Predsjednik je Književnog kruga Split.

dr. sc. Joško ČAleta

Institut za etnologiju i folkloristiku, Zagreb

Etnomuzikolog, glazbeni pedagog i dirigent, znanstveni suradnik u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagreb (IEF). Teme kojima se bavi u svojim istraživanjima uglavnom su vezane uz vokalnu glazbenu tradiciju dalmatinskog primorja i zaleđa. Uz znanstvenoistraživački rad, dr. sc. Joško Čaleta je veoma aktivan i na polju primjene. Od potkraj 1990-ih do danas djeluje kao član stručnih, programskih, savjetodavnih i ocjenjivačkih povjerenstava brojnih smotri i festivala, između ostaloga *Međunarodne smotre folklor* u Zagrebu, *Pasijske baštine*, niza županijskih smotri folklor, *Festivala dalmatinskih klapa* u Omišu i *Večeri dalmatinske pisme* u Kaštelima, između ostalog i kao umjetnički direktor *Aklapela festivala* u Dubrovniku pod pokroviteljstvom UNESCO-a. Član je stručnih i savjetodavnih povjerenstava pri Ministarstvu kulture, Gradu Zagreb i Uredu za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske. Sudjelovao je u izradi više prijedloga zaštite nematerijalne kulturne baštine na državnoj i međunarodnoj razini (*oKANJE*, procesija *Za križen*, *klapsko pjevanje*).

akademik ŽARKO DADIĆ

Odsjek za povijest prirodnih i matematičkih znanosti, Zavod za povijest i filozofiju znanosti, HAZU, Zagreb

Rođen u Splitu 1930. godine. Redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Voditelj Zavoda za povijest i filozofiju znanosti. Od 1981. djelatni je član Međunarodne akademije za povijest znanosti u Parizu. Profesionalno se preko 55 godina bavi istraživanjem povijest znanosti i prirodne filozofije, a posebno razvojem znanosti u Hrvata te doprinosom hrvatske znanstvene baštine europskom kontekstu. Autor je velikog broja znanstvenih radova i sedamnaest knjiga iz područja povijesti znanosti, različitih monografija o istaknutim hrvatskim znanstvenicima, sinteza o razvoju ideja i koncepcija u matematici i fizici, te niza sinteza o povijesti egzaktnih znanosti u Hrvata u različitim vremenskim razdobljima. Bio je voditeljem nekolicine projekata, a sada je suradnikom i članom *Commissione Scientifica Nazionale* na međunarodnom projektu objavljivanja cjelokupnih Boškovićevih djela i njegove korespondencije talijanske akademije

(Accademia nazionale delle scienze detta dei XL). Za svoj rad dobitnik je brojnih domaćih i inozemnih priznanja.

dr. sc. Borna FUERST BJELIŠ

Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb

Redovita profesorica u trajnom zvanju na Sveučilištu u Zagrebu. Diplomirala geografiju 1983., magistrirala 1990., doktorirala 1996. na Sveučilištu u Zagrebu. Bavi se poviješću okoliša, historijskom geografijom i kartografijom te prostornom percepcijom i identitetima. Istraživanja su usmjerena na krški mediteranski i perimediterranski prostor i pogranična područja. Urednica i redaktorica hrvatskih izdanja dviju knjiga iz povijesti okoliša, te koautorica sveučilišnog udžbenika iz Historijske geografije Hrvatske. Dobitnica nagrade za znanost Federik Grisogono 2012. godine.

dr. sc. Tomislav GALOVIĆ

Filozofski fakultet, Zagreb

Rođen u Novoj Gradiški 1979. Završio Pazinski kolegij – klasičnu gimnaziju, diplomirao povijest 2003., arhivistiku 2004., a studij latinskog jezika apsolvirao 2008. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Pri istom fakultetu doktorirao 2010. s temom *Libellus Policorion – Rogovski kartular (diplomatičko-povijesna analiza)* pod mentorstvom prof. dr. sc. Mirjane Matijević Sokol. Istražuje hrvatsku srednjovjekovnu povijest (politička, crkvena, kulturna) i pomoćne povijesne znanosti (paleografija, diplomatika, kronologija, egdotika, heraldika), a posebno latinsku i hrvatsku glagoljičku, ćiriličku i latiničku pisanu kulturu, fenomen glagoljaštva i povijest otoka Krka. U znanstveno-stručnom opusu broji dvije autorske i dvije koautorske knjige, te pedesetak znanstveno-stručnih članaka. Izvršni je urednik znanstvenog časopisa *Krčki zbornik*. Sudjelovao na tridesetak međunarodnih i domaćih znanstvenih skupova. Suradnik Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža i Nacionalnog centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja, tajnik i član Predsjedništva Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti u Zagrebu. Od 2014. član i suradnik Znanstvenog centra izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo u Zagrebu, a od 2015. suradnik projekta *Izvori, pomagala i studije za hrvatsku povijest od srednjeg vijeka do kraja dugog 19. stoljeća* (voditelj dr. sc. Damir Karbić, HRZZ, Zagreb). Dobitnik Državne nagrade za znanost za 2004.

dr. sc. Ante GULIN

(u miru)

Odsjek za povijesne znanosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti, HAZU, Zagreb

Rođen 1944. u Innsbrucku (Austrija). Nakon osnovne škole u Lozovcu kod Šibenika, završio je klasičnu gimnaziju „N. Nodilo” u Splitu. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirao je 1971. povijest i arheologiju. Od 1973. zaposlen je na mjestu asistenta u Historijskom institutu JAZU/HAZU, danas Odsjek za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu. Završio je poslijediplomski studij iz pomoćnih povijesnih znanosti

na Filozofskom fakultetu u Zadru (1975.) gdje je i doktorirao (1985.) s temom *Srednjovjekovna crkvena sfragistika u Hrvatskoj*. U Razredu za društvene znanosti JAZU/HAZU prošao je sve izbore, od znanstvenog asistenta (1977.), do znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju (2003.). Od 1995. do 2011. obavljao je dužnost upravitelja Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU. U svom radnom vijeku napisao je i objavio šest knjiga i blizu stotinu znanstvenih radova s područja srednjovjekovne hrvatske crkvene i pravne povijesti te uredio brojne tekuće zbornike i druge edicije i monografije. Kao vanjski suradnik predaje na poslijediplomskom studiju KBF u Zagrebu.

dr. sc. Mario JAREB

Hrvatski institut za povijest, Zagreb

Rođen 1969. godine u Zagrebu. Doktorirao je 2003. obranom disertacije *Razvoj i djelovanje Ustaškog pokreta od nastanka do travnja 1941. godine*. Od godine 1995. radi u Hrvatskom institutu za povijest te istražuje povijest Nezavisne Države Hrvatske i međuratnog Ustaško-domobranskog pokreta. Istražuje i druge teme, posebice problematiku hrvatskih nacionalnih simbola i razvoj hrvatskih granica. Među brojnim radovima izdvajaju se monografije *Ustaško-domobranski pokret od nastanka do travnja 1941. godine*, (Zagreb 2006.) i *Hrvatski nacionalni simboli*, (Zagreb 2010.), a u tisku mu je monografija *Mediji i promidžba u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj*.

dr. sc. Kristijan JURAN

Filozofski fakultet, Zadar

Povjesničar hrvatskog ranog vijeka. Rođen 1974. u Beckumu (Njemačka). Godine 1993. upisao dvopredmetni studij povijesti i povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu u Zadru, gdje je i diplomirao 29. lipnja 2000. s temom *Naseljenost šibenskog područja između kasne antike i ranog srednjovjekovlja*. Poslijediplomski studij *Povijest hrvatskog pomorstva* upisao 2002. na Filozofskom fakultetu u Zadru. U lipnju 2004. zaposlen je kao znanstveni novak na znanstvenom projektu *Toponimija neistraženih sjevernodalmatinskih otoka i obale* glavnog istraživača dr. sc. Vladimira Skračića. Od 1. srpnja 2005. radi kao asistent u Centru za jadranska onomastička istraživanja Sveučilišta u Zadru. Od 2. siječnja 2007. suradnik je na znanstvenom projektu *Onomastica Adriatica* glavnog istraživača prof. dr. sc. Vladimira Skračića. Doktorirao 2009. na Sveučilištu u Zadru s disertacijom *Otok Murter u razdoblju mletačke uprave (1412.-1797.)*, pod mentorstvom prof. dr. sc. Josipa Vrandečića. Godine 2010. izabran u znanstveno-nastavno zvanje docenta. Od 2012. do 2013. godine voditelj Centra za jadranska onomastička istraživanja Sveučilišta u Zadru. Od 1. veljače 2013. zaposlenik Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru, gdje izvodi nastavu iz hrvatske povijesti ranoga novoga vijeka te izbornih kolegija *Prostor i društvo mletačko-osmanskog pograničja u Dalmaciji (16. – 17. st.)*, *Povijesna toponimija istočnojadranskog prostora*, *Glagoljica i hrvatska cirilica u povijesnim vrelima*, *Antroponimija dalmatinskih komuna i njihova zaleđa u srednjem i ranom novom vijeku*, *Migracije Hrvata od 15. do 18. stoljeća* i *Otočni svijet zajednica jadranskih didiča*. Godine 2015. izabran u zvanje izvanrednog profesora. Znanstveno istražuje ruralne zajednice (socijalni odnosi i strukture, demografski procesi, antroponimija) i zemljišni posjed (topografija, toponimija, vlasničko-pravni odnosi) na području istočnojadranskih komuna u kasnom srednjem i ranom novom vijeku. Objavio dvije knjige te više od 20 znanstvenih i stručnih radova. Sudjelovao na deset znanstvenih i stručnih skupova.

dr. sc. Jadran KALE

Muzej grada Šibenika, Šibenik

Rođen 1965. godine. Etnologiju na Sveučilištu u Zagrebu diplomirao 1989., magistrirao 1996. i doktorirao 2010. godine. Od 1989. radi u Etnografskom odjelu Muzeja grada Šibenika, suradnički predaje od 1997., a s polovicom radnog vremena na Sveučilištu u Zadru radi od ustanovljavanja studija etnologije i antropologije 2005. godine. Autor šezdesetak znanstvenih radova, desetak izložbi i jednog stalnog postava, obrazloženja nekoliko registracija kulturnih dobara, više pedagoških i didaktičkih programa te istraživač u dva znanstveno-istraživačka projekta.

dr. sc. Damir KARBIĆ

Odsjek za povijesne znanosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti, HAZU, Zagreb

Rođen 1962. u Slavonskom Brodu. Diplomirao povijest i arheologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1988. Na Odsjeku za srednjovjekovne studije Srednjoeuropskog sveučilišta u Budimpešti doktorirao 2000. s disertacijom o povijesti roda Šubića Bribirskih. Od 1988. zaposlen je na Odsjeku za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, gdje je od 2011. upravitelj istog Odsjeka. U svom znanstvenom radu prvenstveno se bavi društvenim i političkim odnosima u srednjovjekovnoj Hrvatskoj i Dalmaciji, posebice današnjeg zadarskog i šibenskog područja, te izvorima za hrvatsku srednjovjekovnu povijest.

dr. sc. Stipe KLJAJIĆ

Hrvatski institut za povijest, Zagreb

Rođen 1982. u Šibeniku. Godine 2007. diplomirao je povijest na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od ožujka 2010. radi kao znanstveni novak na Hrvatskom institutu za povijest. Istraživački interes mu je hrvatska intelektualna i kulturna povijest u vrijeme Kraljevine Jugoslavije, Nezavisne Države Hrvatske i komunističke Jugoslavije. Godine 2015. obranio je doktorsku disertaciju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu pod naslovom *Intelektualci i hrvatski nacionalizam (1929. – 1945.)*.

dr. sc. Iva KURELAC

Odsjek za povijesne znanosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti, HAZU, Zagreb

Rođena 1975. u Zagrebu. Završila Klasičnu gimnaziju u Zagrebu. Diplomirala pri Odsjeku za klasičnu filologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Magistrirala (FFZg, 2006.) i doktorirala (Hrvatski studiji, 2010.) na temu neobjavljenog djela *De rebus Dalmaticis* šibenskog humanista i povjesničara D. Zavorovića. Znanstvena suradnica u Odsjeku za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu. Suraduje na projektu HRZZ *Izvori pomagala i studije za hrvatsku povijest od srednjeg vijeka do kraja dugog 19. stoljeća* (voditelj:

dr. sc. Karbić) i na pripremi edicije *Codex diplomaticus Regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae, supplementa*. Autorica niza znanstvenih, stručnih i popularno-znanstvenih radova s područja hrvatskog latinizma, historiografije renesanse i ranog novog vijeka objavljenih u Hrvatskoj i inozemstvu. Objavljuje arhivsko gradivo o pripadnicima intelektualne elite dalmatinskih komuna, ponajviše šibenskog humanističkog kruga (Vrančići, Zavorovići, Suričević i dr.). Autorica monografije *Dinko Zavorović: šibenski humanist i povjesničar* (Šibenik, 2008.). Članica Društva za očuvanje šibenske baštine Juraj Dalmatinac i HNOPZ-a.

dr. sc. Krešimir KUŽIĆ

Hrvatsko vojno učilište „dr. Franjo Tuđman“, Zagreb

Rođen 1962. u Šibeniku. Diplomirao 2000. godine na Hrvatskim studijima, a godine 1997. dobio je Rektorovu nagradu za knjigu *Povijest Dalmatinske zagore*. Godine 2006. na Filozofskom fakultetu u Zadru obranio je disertaciju pod naslovom *Porijeklo srednjovjekovnih nadgrobnih spomenika u Dalmatinskoj Zagori i značenje njihovih ornamenata* (mentor: dr. sc. Nikola Jakšić, komentor: akad. Žarko Dadić). U razdoblju od 2006. do 2009. predavao je tri akademske godine kao vanjski suradnik na Hrvatskim studijima, gdje je držao izborne kolegije: *Heraldika i hopologija u Hrvata, Hrvati i križari*, te *Kasnosrednjovjekovni nadgrobnih spomenici*. Godine 2015. dobio godišnju nagradu HAZU za društvene znanosti za knjigu *Hrvatska obala u putopisima njemačkih hodočasnika XIV.-XVII. st.* U razdoblju od 1997. do početka 2016. godine napisao 3 knjige i 65 radova objavljenih u domaćim i stranim časopisima. Pobornik je interdisciplinarnog pristupa u istraživačkom radu.

dr. sc. Zoran LADIĆ

Odsjek za povijesne znanosti, Zavod za povijesne i društvene znanosti, HAZU, Zagreb

Rođen 1962. u Zagrebu. Jednopedmetni studij povijesti završio na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1988. godine. Magistrirao 1994. god. na Odsjeku za srednjovjekovne studije Srednjoeuropskog sveučilišta u Budimpešti, a na istom sveučilištu obranio doktorsku disertaciju 2002. Od 1989. zaposlen u Odsjeku za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Zagrebu. Sada u zvanju znanstvenog savjetnika. Od 1989. do 2006. radio u svojstvu istraživača na projektu *Izvori, studije i pomagala za hrvatsku povijest od 7. do 19. st.* (gl. istraživač dr. Ante Gulin) te surađivao na tehničkoj provedbi Akademijinog projekta *Hrvatska i Europa*, sv. 3 (voditelj akad. Ivan Supićić). Od 2007. god. voditelj projekta *Glagoljski i latinički izvori i studije za povijest stanovništva i svakodnevlja*. Trenutno surađuje na Akademijinom projektu *Acta Croatica* (voditelj akad. J. Bratulić). U svom znanstvenom radu istražuje društvene i religiozne odnose u srednjovjekovnoj Dalmaciji i Istri, te radi na objavljivanju izvora za hrvatsku srednjovjekovnu povijest. Suradnik na projektu *Izvori, pomagala i studije za hrvatsku povijest od srednjeg vijeka do kraja dugog 19. stoljeća* (voditelj dr. sc. D. Karbić), te član znanstvenog odbora međunarodnog projekta *The Way to Jerusalem: Pilgrimage, Cultural and Maritime Routes* pri Sveučilištu Salento (Lecce, Italija).

dr. sc. Josip LISAC

Filozofski fakultet, Zadar

Rođen 1950. u Turnima kod Delnica, u Gorskom kotaru. Na Filozofskom fakultetu u Zadru diplomirao je 1974. kroatistiku i filozofiju, 1986. doktorirao je s disertacijom o goranskim kajkavskim govorima. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zadru radi od 1978. Od 1997. kao redovni profesor predavao je ili predaje na više poslijediplomskih studija iz lingvistike, godinama je bio voditelj poslijediplomskog studija jezikoslovlja na Sveučilištu u Zadru. Od 2004. član je suradnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Osnovni mu je znanstveni interes dijalektologija i povijest hrvatskog jezika. Objavio je preko tisuću bibliografskih jedinica, među njima i desetak knjiga. Većina njegovih knjiga nagrađena je. Surađuje u časopisima i zbornicima u Hrvatskoj i inozemstvu. Sudjelovao je na mnogim znanstvenim skupovima. Pripremao je za tisak djela hrvatskih filologa i hrvatskih pisaca, neke i u Šibeniku. Uređivao je časopis *Hrvatska književna baština* (u suradnji), sada je glavni urednik časopisa *Croatica et Slavica Iadertina* i *Zadarska smotra*. Član je uredništva časopisa *Čakavska rič*. Također je član uredništva kolekcije *Stoljeća hrvatske književnosti*. Jedan je od urednika edicije *Povijest hrvatskog jezika*, knj. 2, 3 i 4.

dr. sc. Predrag MARKOVIĆ

Filozofski fakultet, Zagreb

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1995. obranio je svoj magistarski, a 2002. i doktorski rad. U zvanje izvanrednog profesora izabran je 2009. godine. Od 2014. godine predstojnik je katedre za Umjetnost romanike i gotike. Od 2007. do 2013. samostalno je vodio projekt *Reprezentativna sakralna arhitektura jadranske Hrvatske od 13. do 16. stoljeća*. Bio je tajnik znanstvenog skupa *Dani Cvita Fiskovića* (2000.-2013.). Voditelj je doktorskog studija na Odsjeku od 2012. Dobitnik godišnje nagrade DPUH i godišnje Državne nagrade za znanost za knjigu *Katedrala sv. Jakova u Šibeniku: Prvih 105 godina*. Područje istraživanja je arhitektura i skulptura kasnog srednjeg vijeka.

dr. sc. Dražen MARŠIĆ

Filozofski fakultet, Zadar

Rođen 1966. godine u Splitu. Diplomirao 1991. na studiju arheologije i povijesti Filozofskog fakulteta u Zadru. Od 1992. zaposlen na Odsjeku za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zadru. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1995. magistrirao s temom *Antički Epetij*. Na Filozofskom fakultetu u Zadru 2002. doktorirao s temom *Portretne stele na obalnom području rimske provincije Dalmacije*. Od 2014. u znanstveno-nastavnom zvanju redovitog profesora na Odjelu za arheologiju Sveučilišta u Zadru (znanstveno područje humanističkih znanosti, polje arheologije, znanstvena grana antička arheologija). Na dodiplomskom studiju Odjela za arheologiju Sveučilišta u Zadru izvodi nastavu iz predmeta *Egejske civilizacije bronzanog doba*, *Arheologija antičke Grčke* i *Etrušćanska civilizacija*. Na diplomskom studiju istog Odjela izvodi nastavu iz predmeta *Klasična arheologija I* i *Klasična arheologija II*. Sudjeluje u izvođenju nastave na Odjelu za arheologiju Sveučilišta u Mostaru. Od 2005. do 2010. obnašao dužnost ravnatelja Arheološkog muzeja Zadar. Sudjelovao kao član stručnog tima ili (su) voditelj na brojnim arheološkim istraživanjima (Cista Velika, Burnum, Aserija, itd.). Objavio

više znanstvenih i stručnih radova te kao predavač sudjelovao u radu većeg broja domaćih i međunarodnih skupova. Od 2005. do 2010. bio glavni i odgovorni urednik časopisa *Diadora*. Trenutno je član uredništava časopisa *Archaeologia Adriatica* i *Tusculum*.

dr. sc. Željko MILETIĆ

Filozofski fakultet, Zadar

Rođen 1962. u Šibeniku. Diplomirao 1986. na Filozofskom fakultetu u Zadru (arheologija i povijest umjetnosti). Iste godine zaposlen kao asistent-pripravnik na Odsjeku za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zadru. Magistrirao 1989. na temi *Topografija salonitanskih nekropola*. Godine 1997. godine doktorirao na temi *Mitraizam u rimskoj provinciji Dalmaciji*. Predaje predmete *Uvod u antičku arheologiju* i *Provincijalna arheologija*, a na posljediplomskom znanstvenom studiju *Arheologija istočnog Jadrana* predaje predmet *Religijski život na istočnom Jadranu u rimsko doba*. Honorarni je suradnik Odsjeka za arheologiju i povijest umjetnosti Pedagoškog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Član je stručnih ekipa i suradnik u sljedećim većim terenskim arheološkim istraživanjima: Salona 1986/87., Nin 1988., 1989. i 1997. Galovac 1988.-1991., Novigrad u Istri 1995., Asseria 1999.-2003., Burnum 2003. i 2004. Bio je suradnik i istraživač na projektima *Arheološka istraživanja Nina* i *Istraživanje antičkog graditeljstva i umjetnosti na istočnom Jadranu*, a sada vodi projekt *Religijski život na istočnom Jadranu u rimsko doba*. U znanstvenom radu bavi se rimsko-provincijalnim temama o kojima je objavio više članaka. U njima piše o nekropolama u Saloni i problemima njene urbanistike, o rimskim cestama, ubikaciji i teritorijalnoj organizaciji naselja, te o doktrini i širenju mitričkog kulta i rimske religije općenito.

dr. sc. Ante NAZOR

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, Zagreb

Rođen 1968. u Zagrebu, gdje je završio osnovnu i srednju školu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao 1993. (povijest i arheologija), magistrirao 1999. (znanstveno polje: povijest) i doktorirao 2007. (znanstveno područje: humanističke znanosti; znanstveno polje: povijest; grana: nacionalna povijest). U listopadu 2015. izabran u znanstveno zvanje višeg znanstvenog suradnika, a 2016. u znanstveno-nastavno zvanje naslovnog izvanrednog profesora na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru. Od listopada 1993. radio u Dočasničkoj školi HV „Ante Starčević” u Jastrebarskom, od travnja 1997. na Katedri za vojnu povijest Hrvatskoga vojnog učilišta u Zagrebu, a od ožujka 2005. radi na mjestu ravnatelja Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskoga rata. Do sada je sudjelovao na više znanstvenih skupova u zemlji i inozemstvu, napisao je nekoliko knjiga, više znanstvenih radova i urednik je više knjiga.

dr. sc. Ivan RADOŠ

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata, Zagreb

Rođen 1978. u Zagrebu gdje je završio osnovnu i srednju školu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao 2005. na studiju povijesti i latinskog jezika. Od 2006. zaposlen je kao arhivist

u Hrvatskom memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskog rata. Trenutno je u procesu stjecanja doktorata znanosti na Hrvatskim studijima u Zagrebu iz područja povijesti s temom iz Domovinskog rata. Suautor je jedne knjige (monografije), i autor više znanstvenih, stručnih i publicističkih radova s tematikom iz Domovinskog rata. Sudjelovao je na više međunarodnih i domaćih skupova i konferencija.

dr. sc. Ive ŠIMAT BANOV

Filozofski fakultet, Split

Rođen 1951. u Murteru. Nakon osnovne škole u rodnom mjestu, gimnaziju i studij povijesti umjetnosti i arheologije završio je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu gdje je i doktorirao. Radio je u Leksikografskom zavodu Miroslav Krleža i na ALU u Zagrebu. Sada je redoviti profesor na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu. Pročelnikom je Odsjeka povijesti umjetnosti. Još za vrijeme studija sudjeluje u brojnim arheološkim istraživanjima, objavljuje osvrte i studije u brojnim časopisima, stručnom i dnevnom tisku. Studijski je boravio u inozemstvu posebice proučavajući sepulkralnu plastiku s prijelaza iz 19. u 20. stoljeće. Selektor je hrvatske selekcije na XXIV. međunarodnom bijenalu u Sao Paulu (Brazil) 1998. godine, te hrvatski izbornik na Grafičkom bijenalu u Ljubljani 1999. godine. Do 2011. godine objavio je 40-ak monografija o našim i stranim likovnim umjetnicima (*J. A. Testenu, Z. Prici, V. Lipovcu, M. Ujević Galetović, M. Smerdu, M. Braut, R. Petriću, Š. Vulasu, I. Šebalju, K. Angeli Radovaniju, K. Hrasti i dr.*). Objavio je dvije knjige eseja i ogleđa iz problematike urbanizma, kiparstva, ekologije, moderne i suvremene umjetnosti *Glas za nesigurne* (ASA, Zagreb, 1999.) i *Dnevnik prolaznika* (Matica Hrvatska, Zagreb, 2006.). Priredio je brojne problemske, tematske, retrospektivne i monografske izložbe. U izdanju nakladničke kuće *Ljevak* objavio je kapitalno djelo *Hrvatsko kiparstvo od 1950. do danas* (Godišnja nagrada DPUH za najbolji stručni i znanstveni rad u 2013. godini). Suradnik je na doktorskim studijima Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Nije član nijednog udruženja. Povremeno objavljuje poetske i prozne tekstove.

dr. sc. Marinko ŠIŠAK

Hrvatski studiji, Zagreb

Rođen u Dubravcima kod Skradina. U Dubravcima završio osnovnu školu, a gimnaziju u Šibeniku. Na Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu diplomirao 1978. Usporedno na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu studirao filozofiju i komparativnu književnost. Magistrirao na Fakultetu političkih znanosti, a doktorirao na Hrvatskim studijima iz interdisciplinarnog područja znanosti (polje: kroatologija). Radio u novinarstvu, sportu, politici i upravi. Od 1993. radi na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu, sada na Odjelu za kroatologiju. Priredio i izdao više knjiga. Sudjelovao i organizirao više znanstvenih skupova, objavljivao radove u časopisima, zbornicima te više recenzija i prikaza u stručnoj periodici. Suradnik *Hrvatske enciklopedije* i *Filozofske enciklopedije* LZMK. Član je više stručnih udruga.

dr. sc. Nadia TOGNI

Faculté autonome de théologie protestante, Ženeva

Lecturer at the University of Geneva, and specialises in Latin codicology, palaeography and medieval manuscript transmission. She is currently working on the *Italian Giant Bibles* from the 11th to the 12th century; she identified several Italian Giant Manuscripts in Croatia, such as the *Atlantic Bible of Dubrovnik*, the *Zagreb Passionary* and now the *Atlantic Bible of Šibenik*. Nadia Togni has published several articles on the *Italian Giant Bibles* and the history of mediaeval monastic libraries; she has edited *Les Bibles atlantiques: Le manuscrit biblique à l'époque de la réforme de l'Église du XIe siècle* (2016) and authored *Monasteri benedettini in Umbria* (2014) with the Centro Storico Benedettino Italiano.

akademik Radoslav TOMIĆ

Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

Rođen 1957. u Splitu. Povjesničar umjetnosti, znanstveni savjetnik u Institutu za povijest umjetnosti i redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. Istražuje umjetnost novog vijeka na Hrvatskoj obali. Autor brojnih studija i knjiga te izložbi o umjetnosti i umjetnicima od 15. do 20. stoljeća.

Flora TURNER VUČETIĆ, prof.

nezavisna istraživačica, London

Flora Turner Vučetić, povjesničarka umjetnosti, kustosica, novinarka i diplomatkinja u veleposlanstvu RH u Londonu do 2010. Organizirala je brojne umjetničke nastupe i znanstvene skupove. Pridonijela je da se značajna djela hrvatskih umjetnika nabave za javne zbirke u domovini. Među njima je i šibenski pladanj renesansnog majstora Fortezze. Objavila je popis hrvatskih umjetnina u javnim zbirkama u Velikoj Britaniji. Za doprinos hrvatskoj kulturi odlikovana je 1997. Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića, a 2007. za unaprjeđenje i promicanje hrvatske umjetnosti u zemlji i inozemstvu, dobila je povelju „Radovan Ivančević”.

dr. sc. Tamara TVRTKOVIĆ

Hrvatski studiji, Zagreb

Rođena 1971. u Zagrebu. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu doktorirala je iz područja klasične filologije (2006). Od 1991. do 1997. nastavnica je latinskog i grčkog, a od 1999. do 2013. radi u Hrvatskom institutu za povijest u Zagrebu, gdje je bila i voditeljica Odjela za latinističku historiografiju. Od 2013. zaposlena je na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu, na Odjelu za hrvatski latinitet. Autorica je knjiga *Između znanosti i bajke: Ivan Tomko Mrnavić, Životopis Petra Berislavića*, te niza znanstvenih članaka i prijevoda. Dobitnica je godišnje Državne nagrade za humanističke znanosti (2009.).

dr. sc. Ante UGLEŠIĆ

Filozofski fakultet, Zadar

Rođen 1964. u Velom Ratu (Dugi otok). Studij arheologije i povijesti na Filozofskom fakultetu u Zadru završio 1987., ondje je 1997. obranio disertaciju. Godine 2012. izabran u trajno zvanje redovitog profesora. Na studiju Arheologije Sveučilišta u Zadru predaje na preddiplomskom, diplomskom i doktorskom studiju više kolegija iz srednjovjekovne arheologije. Trenutno je na funkciji pročelnika Odjela za arheologiju Sveučilišta u Zadru i pročelnika Odjela za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru. Bio je gostujući nastavnik na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani i suradnik na doktorskom studiju Fakulteta za humanističke studije Univerze na primorskem (Kopar). Gostujući je profesor na Poslijediplomskom doktorskom studiju *Biomedicina i zdravstvo* na Medicinskom fakultetu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te na Poslijediplomskom doktorskom studiju hrvatske kulture na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Sudjeluje u radu Poslijediplomskog doktorskog studija arheologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Jedan je od osnivača Međunarodne DAAAM doktorske škole. Sudjelovao je na sustavnim istraživanjima desetak arheoloških lokaliteta na prostoru sjeverne Dalmacije. Bio je voditelj dva znanstvena projekta: *Arheologija seobe naroda na istočnom Jadranu i Srednjovjekovno arheološko nasljeđe južne Hrvatske od 5. do 17. stoljeća*, u okviru kojih je vršio sustavna istraživanja ranokršćanskog lokaliteta Glavčine u selu Podvršje, te od 2006. lokaliteta Pakoštane – Crkvina na kojem su polučeni izuzetno važni rezultati za nacionalnu arheološku znanost. Kao suradnik sudjelovao je i na projektima Centra izvrsnosti Slovačke akademije znanosti. Opredijelio se za rad na užem razdoblju seobe naroda i prijelazu iz rimskog doba u srednji vijek. Bavi se i pitanjima nacionalne (starohrvatske) arheologije. Godine 2013. izabran je za dopisnog člana Međunarodne inženjerske akademije (*International Academy of Engineering – Central European Branch*). Godine 2014. dodijeljena mu je titula počasnog doktora znanosti. Nositelj je niza inozemnih i domaćih priznanja, među kojima je najveće Veliko zlatno odličje za zasluge za R. Austriju. Također je dobitnik Povelje i spomen medalja za jačanje i razvitak Sveučilišta u Mostaru, Godišnje nagrade Zadarske županije za znanstveni rad, Plakete Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru za nastavno-stručni rad i osobit doprinos promociji Fakulteta.

dr. sc. Josip VRANDEČIĆ

Filozofski fakultet, Split

Rođen 1964. godine, potječe iz Pučišća na Braču. Diplomirao 1988. na Odsjeku za povijest, Filozofskog fakulteta u Zadru. Magistrirao u Centru za postdiplomske studije Sveučilišta u Zagrebu 1993. na temi *Dvije Dalmacije za vrijeme osmanlijskih ratova u XVI. stoljeću*. U razdoblju od 1994. do 2000. godine pohađao doktorski studij na Sveučilištu Yale, u New Havenu (SAD). Doktorirao na Sveučilištu Yale 2000. na temi iz hrvatske povijesti, *The Autonomist Movement in Austrian Province Dalmatia 1814-1914*, koja je objavljena u hrvatskom prijevodu 2002. Krajem 2000. primljen je kao asistent na Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Zadru. Od 2006. godine prešao je na Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu gdje je izabran za pročelnika navedenog Odsjeka u sveukupno pet mandata, od kojih je posljednji još u tijeku. U zvanje izvanrednog profesora biran je 2008. godine, a u zvanje redovitog 2014. Istražuje u hrvatskim i inozemnim arhivima, među kojima se izdvajaju Tajni Vatikanski Arhiv i Archivio di Stato u Veneciji. U navedenom razdoblju vodio je ili surađivao na dva znanstvena domaća i jednom međunarodnom projektu. Trenutno vodi četverogodišnji projekt *HRZZ Jadranska geopolitika 1493.-1914*. Sudjelovao je na trideset osam znanstvenih i stručnih skupova ili pozvanih

predavanja u zemlji i inozemstvu. Objavio je ukupno deset monografskih i uredničkih knjiga te oko stotinu znanstvenih i stručnih radova. Drži nastavu pri Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu na sve tri razine. Osim nastave na doktorskom studiju matičnog fakulteta, angažiran je i na doktorskim studijima KBF-a u Splitu, Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Università Europea u Rimu. Član je uredništva Književnog kruga u Splitu i predsjednik *Bračkog zbornika*.

dr. sc. Danko ZELIĆ

Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

Rođen 1963. u Zagrebu. Godine 1982. završio Klasičnu gimnaziju, a 1988. diplomirao na studiju povijesti umjetnosti i arheologije na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Na matičnom fakultetu magistrirao je 1992. godine (*Prostorna organizacija otoka Krka u antici*, mentor: prof. dr. Igor Fisković) i doktorirao 1999. godine (*Postanak i urbani razvoj Šibenika u srednjem vijeku*, mentor: prof. dr. Igor Fisković). Od 1988. godine zaposlen je u Institutu za povijest umjetnosti u Zagrebu. Bavi se istraživanjima urbane i urbanističke povijesti hrvatskih srednjovjekovnih centara.

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP
950 GODINA OD PRVOG SPOMENA ŠIBENIKA

IZDAVAČ:
Muzej grada Šibenika

ZA IZDAVAČA:
Gojko Lambaša

TISAK:
Print centar, Šibenik

NAKLADA:
200

Šibenik, 2016.

E p r a t a d e y . s o n e u f f e n a e u n i .
R e g n a e n a e s e b e r i o i m p e r a e a t e
E l t a n a g n o p o l y a e n o . E p a e n a e l a
d e f f e . s t a n d e a e . a g o . e x i s t e n a e d t a e
g o p o s t e . n o m i n i m a e t g i . q u a e f t a e r
n a c h i l o m n i u s f e t h a t u m .

anno in aeternae glorie dñi ih̄u
xpi . millesimo sexagesimo
vi .

Dabryzi konstantynopolitos
imperatoris . Ego cesarius h̄ec .
christo a g e s i d a c l i n a e g e s t h y u s t e
p h i m i f e t h a e n e s s i o n e l a u r e n
g i s p a e l a e t i u n i a e p r i . o m n i u q
n h̄ f e g n u s p o z . s i l a u d a e g o n e n h̄
d u c i t h a e n e s s i o n e l a u r e n
g e s t o r i u s d o p e g n a e h e a e a e m o
n a c t e t y o l o r m a e t y e l a e d e f t a n i s
g i l o t o r m e a s e i c c e a f a c t i e a r u a t .

IN
SIBIŠI
NIQBE
UONIK

950

GODINA OD
PRVOG SPOMENA
GRADA ŠIBENIKA
1066. - 2016.

